

ULUSLARARASI

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ ÇALIŞMALARI DERGİSİ

■ International Journal of Early Childhood Education Studies-IJECES

Şubat Dönemi Cilt: 10 Sayı: 1 Yıl: 2025 e-ISSN: 2458-9128

www.hku.edu.tr
GAZİANTEP

ULUSLARARASI ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ ÇALIŞMALARI DERGİSİ

CİLT 10 SAYI 1 / ŞUBAT 2025

INTERNATIONAL JOURNAL OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION STUDIES (IJECEES)

VOUME 9 ISSUE 2 / FEBRUARY 2025

E-ISSN: 2458-9128

Periyot/Period: Yılda 2 Sayı / 2 Issues per year

Başlangıç/Founded: 2016

Yayımcı/Publisher

Hasan Kalyoncu Üniversitesi / Hasan Kalyoncu University

Sahibi / Owner

Hasan Kalyoncu Üniversitesi adına Hasan Kalyoncu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi
Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

On behalf of Hasan Kalyoncu University, Hasan Kalyoncu University Faculty of Education,
Department of Early Childhood Education

Baş Editör / Editor in Chief

Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Ceylan

Editör Kurulu / Editorial Board

Dr. Öğretim Üyesi Esra Akgül

Dr. Öğretim Üyesi Mihriban Özcan

Sekreteryaya / Secretariat

Zeliha Damla Kalyenci

Mizanpaj / Layout Designer

Büşra Bilir Çevik

Kaynakça Kontrol / Bibliography Reviewer

Zeliha Damla Kalyenci

Bilim Kurulu / Scientific Advisory Board

Dr. Berrin Akman / Hacettepe University, Türkiye

Dr. Hülya Gülay Ogelman, Sinop University, Türkiye

Dr. Özgün Uyanık Aktulun, Afyon Kocatepe University, Türkiye

Dr. Dilek Erol, Uşak University, Türkiye

Dr. Mehmet Mart, Necmettin Erbakan University, Türkiye

Dr. Şule Erden Özcan, Çukurova University, Türkiye

Dr. Asiye Parlak Rakap, Bartın University, Türkiye

Dr. Hilal İlknur Tunçeli, Sakarya University, Türkiye

Dr. Özlem Dönmez, Trakya University, Türkiye

Dr. Nürgül Erbağcı, Hasan Kalyoncu University, Türkiye

Dr. Mehmet Akif İnci, Muş Alparslan University, Türkiye

Dr. Sibel Karabekmez, Ağrı İbrahim Çeçen University, Türkiye

Dr. Özlem Melek Erbil Kaya, Anadolu University, Türkiye

Dr. Zerrin Mercan, Bartın University, Türkiye

Dr. Emine Ela Şimlek, Akdeniz University, Türkiye

Dr. Gamzegül Tetik

Dr. Fatma Melike Uçar, Hasan Kalyoncu University, Türkiye

Instructor Saadet Bartan

Instructor Kutay Sarı

Yazışma ve İnternet Adresi / Mailing Address and Web-site

E-mail: ijeces@hku.edu.tr

Web : <http://dergipark.gov.tr/ijeces>

İletişim / Contact

Tel: 0 312 211 80 80

Fax: 0 312 211 80 81

Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Havaalanı Yolu Üzeri, 27410 Şahinbey/ GAZİANTEP

Hasan Kalyoncu University, 8th km on the Airport Road, Şahinbey / GAZİANTEP

Telif Hakları / Copyrights

Dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakları yazarlara aittir ve çalışmaları Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) kapsamında lisanslanmıştır

Authors own the copyright to their work published in the journal and their work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

Dergi Hakkında / About Journal

Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi-IJECES (International Journal of Early Childhood Education Studies) akademik, hakemli bir dergidir. IJECES, erken çocukluk eğitimi alanında ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan bilimsel çalışmaları bilim insanlarına, uzmanlara ve kamuoyuna duyurmayı ve bu yolla bilimsel bilgiyi toplumla paylaşmayı ve özgün çalışmaları yayınlamayı amaçlayan bilimsel bir dergidir.

International Journal of Early Childhood Education Studies - (IJECES) is a peer-reviewed academic journal. IJECES is a scientific journal that aims to make known to scientists, professionals and the public scientific studies carried out at national and international level in the field of early childhood education, thus sharing scientific knowledge with the society and publishing original studies.

ULUSLARARASI ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ ÇALIŞMALARI DERGİSİ

CİLT 10 SAYI 1

INTERNATIONAL JOURNAL OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION STUDIES (IJECEs)

VOUME 10 ISSUE 1

E-ISSN: 2458-9128

İÇİNDEKİLER / TABLE OF CONTENTS

Derleme Makalesi / ReviewArticle

Farklı Kültürlerde Annelerin Çocuk Gelişimine Bakış Açısı

Perspectives of Mothers on Child Development in Different Cultures

Şenay ŞİRİN, İrem KILIÇASLAN, İlayda KİREÇ, Çiçek ÇELİK, Döndü İZGİ

Sayfa (Pages) : 1-8

Araştırma Makalesi / Research Article

Duygusal Durumlarda Empati Testinin 48-72 Aylık Çocuklar İçin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Validity and Reliability Study of Empathy Test in Emotional Situations for 48-72 Months Old Children

Görkem AÇIKEL KORKMAZ, Adalet KANDIR

Sayfa (Pages) : 9-26

Derleme Makalesi / ReviewArticle

Farklı Kültürlerde Çizgi Filmlerin Analizi

Analysis of Cartoons in Different Cultures

Melis AY YÜZÜGÜLDÜ, Esra KAVAK, Nisa Eylül SARIAL

Sayfa (Pages) : 27-35

|Research Article \ Araştırma Makalesi |e-ISSN:2458-9128

Farklı Kültürlerde Annelerin Çocuk Gelişimine Bakış Açısı Perspectives of Mothers on Child Development in Different Cultures

Şenay ŞİRİN (0000-0001-9294-3855)¹, İrem Kılıçaslan (0009-0000-3263-1104)², İlayda
KİREÇ (0009-0008-8383-0697)³, Çiçek ÇELİK (0009-0005-2823-0574)⁴, Döndü İZGİ
(0009-0004-7617-0345)⁵

• Geliş Tarihi: 9 Oca. 2025

• Kabul Tarihi: 22 Oca.. 2025

• Yayın Tarihi: 28 Şub.. 2025

To cite this article: Şirin, Ş., Kılıçaslan, İ., Kireç, İ., Çelik, Ç. ve İzgi, D. (2025). Farklı kültürlerdeki annelerin çocuk gelişimine bakış açısı. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 10(1), 1-8. <https://doi.org/10.37754/ijeces.1616736>

Öz

Bu derleme çalışması, Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışlarını ve bu anlayışların kültürel bağlamdaki etkilerini incelemektedir. Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme tutumları, geleneksel aile yapısı, toplumsal cinsiyet rolleri ve kültürel değerler doğrultusunda şekillenmektedir. Çalışma, Türk kültüründe çocuk yetiştirme anlayışlarının, Batı toplumları ve diğer Asya kültürlerinden nasıl farklılıklar ve benzerlikler taşıdığına ele alarak kültürel karşılaştırmalar yapmaktadır. Türk kökenli anneler, çocuklarını genellikle büyük bir sevgi ve koruma ile yetiştirirken, toplumsal normlar doğrultusunda çocuklarının davranışlarını kontrol etmeye özen göstermektedir. Geleneksel ve modern çocuk yetiştirme yaklaşımları arasında gözlemlenen değişimler, kültürel dönüşüm ve globalleşmenin etkilerini yansıtmaktadır. Ayrıca, göçmen annelerin çocuk yetiştirme anlayışlarının, iki kültür arasında denge kurmaya çalıştıkları belirtilmiştir. Bu çalışma, Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışlarının kültürel bağlamdaki yerini ortaya koyarak, gelecekteki çalışmalar için bir temel sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk kökenli anneler, çocuk yetiştirme, kültürel bağlam, toplumsal normlar

Abstract

This review study examines the parenting approaches of Turkish-origin mothers and the cultural influences shaping these practices. The parenting attitudes of Turkish-origin mothers are shaped by traditional family structures, gender roles, and cultural values. The study explores how parenting practices in Turkish culture differ from and resemble those in Western societies and other Asian cultures through cultural comparisons. Turkish-origin mothers generally raise their children with great love and protection while emphasizing the importance of controlling their behavior in line with societal norms. The observed shifts between traditional and modern parenting approaches reflect the effects of cultural transformation and globalization. Furthermore, it is noted that immigrant mothers strive to balance the values of their own culture with those of the host society. This study aims

¹ Öğr. Görevlisi, İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, Türkiye, senay.sirin@sisli.edu.tr

² Öğrenci, İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, Türkiye, iremgndz1903@gmail.com

³ Öğrenci, İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, Türkiye, ilaydakirec0@gmail.com

⁴ Öğrenci, İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, Türkiye, cicekcelik540@gmail.com

⁵ Öğrenci, İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, Türkiye, donduizgi33@gmail.com

to highlight the cultural context of Turkish-origin mothers' parenting practices and provide a foundation for future research.

Key words: Turkish-origin mothers, parenting, cultural context, societal norms

Giriş

Her toplumun kendine özgü kültürel değerleri, bireylerin düşünce biçimlerini, davranışlarını ve sosyal ilişkilerini şekillendirir. Bu kültürel değerler, ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarını doğrudan etkileyen önemli bir faktördür (Hofstede, 2001). Çocuk yetiştirme, yalnızca biyolojik bir süreç olmanın ötesinde, toplumsal, kültürel ve psikolojik bir olgudur (Bornstein, 2012). Aileler, özellikle anneler, çocuklarını büyütürken toplumsal değerler, kültürel normlar ve ekonomik koşullar gibi dış faktörlerden büyük ölçüde etkilenirler (Super ve Harkness, 2002). Bu bağlamda, kültürel farklılıkların çocuk yetiştirme anlayışları üzerindeki etkisi derinlemesine incelenmesi gereken bir konudur.

Farklı kültürlerdeki anneler, çocuklarını yetiştirirken, toplumlarının kendilerine biçtiği roller ve değerler doğrultusunda çeşitli tutumlar sergilerler. Batı toplumlarında daha çok bireysel özgürlük, bağımsızlık ve özgüven gelişimi ön plana çıkarken, Asya toplumlarında aileye saygı, toplumsal uyum ve kolektivizm gibi değerler öne çıkar (Chao, 1994). Bu kültürel farklar, ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkilerini, disiplin anlayışlarını, eğitim yaklaşımlarını ve sosyal etkileşim biçimlerini etkiler (Rothbaum ve Trommsdorff, 2007). Bu nedenle, çocuk yetiştirme anlayışlarını kültürel bağlamda incelemek, sadece farklı kültürleri tanımakla kalmaz, aynı zamanda karşılaştırmalar yaparak daha sağlıklı ve uyumlu ebeveyn-çocuk ilişkilerinin geliştirilmesine katkı sağlar (Greenfield, 2000).

Çocuk yetiştirme süreçlerinin kültürel bağlamla olan ilişkisini anlamak, annelerin çocuklarına yönelik beklentilerini, davranışlarını ve eğitsel uygulamalarını daha iyi kavrayabilmemize olanak tanır. Kültürlerarası karşılaştırmalar, ebeveynlerin çocuklarına nasıl davrandıkları, hangi değerleri ve normları benimsedikleri hakkında önemli ipuçları sunar (Harkness ve Super, 2002). Bu bağlamda, annelerin çocuk yetiştirme biçimlerinin, kültürel faktörlerle nasıl şekillendiğini incelemek, ebeveynlik uygulamalarının toplumsal ve kültürel dokuyu nasıl koruduğunu anlamamıza yardımcı olur (Trommsdorff, 2009).

Özellikle göç etmiş annelerin, çocuklarını yetiştirirken eski kültürel kimliklerini sürdürüp sürdürmedikleri, yeni kültürel bağlamla nasıl etkileşimde buldukları önemli bir araştırma konusudur (Schwartz, 2007). Göç ettikleri toplumun değerlerini benimseyip benimsemedikleri ya da hangi kültürel kodları çocuklarına aktardıkları, ebeveynlik pratiklerinin evrimini gözler önüne serer. Bu çalışma, Türk kökenli annelerin, farklı kültürlerdeki çocuk yetiştirme anlayışlarıyla kendi yetiştirme kültürlerini karşılaştırarak, hangi değerlerin ön plana çıktığını ve bu farkların çocuk gelişimine nasıl yansıdığını incelemeyi amaçlamaktadır. Yalnızca çocuk yetiştirme süreçlerini bireysel ebeveynlik tarzları olarak ele almayı aynı zamanda bir kültürün, toplumsal değerler ve normların bir yansıması olarak incelemeyi hedeflemektedir. Kültürel farklılıkların ebeveynlik üzerindeki etkilerini anlamak, çocukların gelişimi ve eğitimi için daha etkili stratejiler geliştirilmesine katkı sağlar (Greenfield, 2000). Böylece, farklı kültürlerdeki annelerin çocuk yetiştirme yaklaşımlarını derinlemesine incelemek, kültürler arası karşılaştırmalar yaparak ebeveynlik anlayışlarının nasıl şekillendiğini anlamamıza yardımcı olacaktır.

Materyal ve Yöntem

Bu derleme çalışması, Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışlarını ve bu anlayışların kültürel bağlamdaki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, farklı kültürlerdeki

çocuk yetiştirme yaklaşımlarının karşılaştırılması yoluyla, Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme biçimlerinin nasıl şekillendiği ele alınacaktır. Derleme çalışması, mevcut literatür taraması ve kültürel karşılaştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.

1. Veri Toplama Yöntemi

Bu çalışmada, Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışlarını ve bu anlayışların kültürel etkilerini anlamak için, literatürde yer alan ulusal ve uluslararası kaynaklar taranmıştır. Kaynaklar, akademik dergiler, kitaplar, tezler, konferans bildirileri ve diğer bilimsel yayınlardan derlenmiştir. Literatür taraması sırasında, ebeveynlik, çocuk gelişimi, kültürel etkileşim ve kültürel değerler konularında yapılmış araştırmalara odaklanılmıştır. Ayrıca, Türk kültürüne özgü çocuk yetiştirme pratiklerini ele alan çalışmalar da incelenmiştir.

2. Literatür Tarama Kriterleri

Literatür taraması için belirlenen kriterler şunlardır:

Çocuk yetiştirme anlayışlarını ele alan çalışmalar,

Kültürel farklılıkların ebeveynlik üzerindeki etkilerini inceleyen makaleler,

Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını ve uygulamalarını inceleyen yerli ve yabancı araştırmalar,

Çocuk gelişimi ve kültürel etkileşim üzerine yapılmış derleme çalışmaları,

Göçmen annelerin çocuk yetiştirme süreçlerini ele alan araştırmalar.

Bu kriterler doğrultusunda, derleme çalışmasına dahil edilen kaynaklar, kültürlerarası karşılaştırma, ebeveynlik pratikleri ve çocuk gelişimi üzerine yapılan bilimsel çalışmalarla sınırlıdır.

3. Veri Analizi Yöntemi

Literatür taraması sonucunda elde edilen veriler, nitel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen çalışmalar, içerik analizi yöntemiyle kategorilere ayrılmış ve karşılaştırmalı bir şekilde analiz edilmiştir. Ebeveynlik anlayışları, çocuk yetiştirme pratikleri ve kültürel etkiler, tematik analiz yoluyla gruplandırılmıştır. Bu analizde, farklı kültürlerdeki ebeveynlik tutumları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar belirlenmiş, Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışları ile diğer kültürlerdeki uygulamalar arasındaki etkileşimler tartışılmıştır.

4. Kültürel Karşılaştırma

Çalışmanın bir diğer önemli yönü, kültürel karşılaştırma yaparak, Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışlarını farklı kültürlerdeki ebeveynlik yaklaşımlarıyla karşılaştırmaktır. Bu karşılaştırmalar, Batı toplumları, Asya toplumları ve diğer kültürel bağlamlarda çocuk yetiştirme biçimlerinin nasıl farklılaştığını anlamaya yönelik yapılmıştır. Kültürel değerler, toplumsal normlar ve ebeveynlik uygulamaları arasındaki farklar, literatürden elde edilen bulgularla desteklenerek tartışılmıştır.

5. Sınırlılıklar

Bu derleme çalışmasının sınırlılıkları arasında, yalnızca belirli kaynakların dahil edilmesi ve kültürel bağlamda yapılan karşılaştırmaların genel bir çerçevede ele alınması bulunmaktadır. Ayrıca, literatürde yer alan bazı çalışmalarda kültürel farklılıkların ebeveynlik üzerindeki etkileri sınırlı bir şekilde ele alınmış olabilir. Bu nedenle, çalışmanın bulguları, daha geniş bir veri seti ve daha derinlemesine kültürel analizlerle zenginleştirilebilir.

6. Etik Önlemler

Bu çalışma bir derleme makale olduğundan etik kurul izni alınmamıştır. Çalışmada, kamuya açık ve bilimsel olarak erişilebilir kaynaklar incelenmiş ve literatür taraması yapılmıştır. Literatür taramasında, farklı kültürlerde annelerin çocuk gelişimine bakış açılarını ele alan çalışmalar tercih edilmiştir. Araştırma sürecinde, uluslararası etik standartlara uygun olarak hareket edilmiş ve herhangi bir insan ya da hayvan deneği üzerinde deneysel bir işlem gerçekleştirilmemiştir. Bu bağlamda, çalışmanın etik bir risk taşımadığı değerlendirilmiştir

Bulgular

Bu derleme çalışmasında, Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışları ve bu anlayışların kültürel bağlamdaki etkileri üzerine yapılan literatür taraması sonucunda elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur. Bulgular, Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının, kültürel değerler, toplumsal normlar ve geleneksel ebeveynlik uygulamaları ile şekillendiğini göstermektedir. Ayrıca, kültürel karşılaştırmalar yapılarak, Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışlarının, Batı toplumları ve diğer Asya kültürlerinden farklılıklar ve benzerlikler taşıdığı ortaya konmuştur.

1. Türk Kökenli Annelerin Çocuk Yetiştirme Anlayışı

Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışları, geleneksel aile yapısına, toplumsal cinsiyet rollerine ve aile içi hiyerarşiye dayanmaktadır. Çocuklar, genellikle ailedeki en küçük birey olarak, büyük bir koruma ve sevgi ile yetiştirilir. Ancak bu anlayış, zaman zaman aşırı korumacı ve müdahaleci bir yaklaşıma dönüşebilmektedir. Türk kültüründe, ebeveynlerin çocuklarına karşı yüksek derecede sorumluluk taşıması beklenir ve bu da onların çocuklarını sürekli izlemeleri, yönlendirmeleri ve eğitim süreçlerinde aktif bir şekilde yer almalarını gerektirir (Kağıtçıbaşı, 2007).

2. Toplumsal Normlar ve Değerler

Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışları, toplumsal normlar ve değerlerle doğrudan ilişkilidir. Özellikle ailenin saygınlığı, çocukların davranışları ve toplum içinde kabul edilebilirlikleri büyük bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, Türk kültüründe çocuklar genellikle "toplumun aynası" olarak görülür ve bu da ebeveynlerin çocuklarının davranışlarını sürekli kontrol etmelerini gerektirir. Ebeveynler, çocuklarının toplum tarafından olumlu bir şekilde değerlendirilmesi için onları eğitmekte, iyi ahlaki değerler kazandırmakta ve sosyal kurallara uygun davranmalarını sağlamakta büyük bir çaba harcarlar (Hofstede, 2001).

3. Çocuk Yetiştirme Pratiklerinde Geleneksel ve Modern Yaklaşımlar

Türk kökenli anneler arasında, geleneksel ve modern çocuk yetiştirme yaklaşımları arasında bir gerilim olduğu gözlemlenmiştir. Geleneksel olarak, Türk anneleri çocuklarını daha çok disiplinli bir şekilde yetiştirmekte, otoriter bir yaklaşım benimsemektedirler. Ancak son yıllarda, eğitilmiş annelerin daha modern bir yaklaşım benimsediği ve çocukların duygusal ihtiyaçlarını daha fazla önemseyerek, demokratik bir ebeveynlik tarzını tercih ettikleri görülmektedir. Bu durum, kültürel dönüşümün ve globalleşmenin Türk çocuk yetiştirme anlayışları üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır (Bornstein, 2012).

4. Kültürel Karşılaştırmalar: Türk Kökenli Anneler ve Diğer Kültürler

Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışları, Batı toplumları ve Asya kültürleriyle karşılaştırıldığında bazı önemli farklılıklar ve benzerlikler göstermektedir. Batı kültürlerinde, özellikle bireysel haklar ve özgürlükler ön planda tutulurken, Türk kültüründe daha kolektif bir yaklaşım ve ailevi bağlar öne çıkmaktadır. Batı'da çocukların erken yaşlardan itibaren bağımsızlıkları teşvik edilirken, Türk kültüründe çocuklar genellikle aileye daha yakın tutulur

ve daha fazla koruma sağlanır. Asya kültürlerinde ise, özellikle disiplin ve başarı odaklı bir yaklaşım hakimken, Türk kültüründe başarı daha çok sosyal uyum ve ahlaki değerlerle ilişkilendirilmektedir (Triandis, 1995).

5. Türk Kökenli Annelerin Eğitim ve İletişim Tarzları

Türk kökenli annelerin çocuklarıyla olan iletişimleri, genellikle duygusal bağların güçlü olduğu, ancak bazen otoriter bir dilin de kullanıldığı bir yapıya sahiptir. Çocuklar, anneleri tarafından sevgi ve şefkatle büyütülürken, aynı zamanda yüksek beklentilerle karşı karşıya kalırlar. Eğitim süreçlerinde, Türk anneleri çocuklarının akademik başarısını çok önemser ve onları en iyi şekilde eğitmek için çeşitli yöntemler kullanır. Bu yöntemler arasında, ders çalıştırma, özel ders alma ve okul başarılarını sürekli takip etme gibi uygulamalar yaygındır (Sancar, 2017).

6. Kültürel Değişim ve Göçmen Annelerin Çocuk Yetiştirme Anlayışı

Göçmen anneler, Türk kültürünü çocuklarına aktarırken, buldukları ülkenin kültüründen de etkilenmektedirler. Bu anneler, çocuklarını hem kendi kültürlerinden hem de yaşadıkları toplumun kültüründen besleyerek, iki kültür arasında bir denge kurmaya çalışmaktadırlar. Bu durum, çocukların kimlik gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır ve kültürel entegrasyonun ebeveynlik anlayışına nasıl yansıdığını gösterir. Göçmen annelerin çocukları, iki kültür arasında gidip gelerek, her iki kültürel değer sistemini benimsemekte ve bu da onların toplumsal adaptasyon süreçlerini etkilemektedir (Phinney ve Ong, 2007).

7. Türk Kökenli Annelerin Çocuk Yetiştirme Anlayışlarının Geleceği

Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışlarının geleceği, toplumsal değişimlerle birlikte evrim geçirmektedir. Globalleşme, eğitim düzeyinin artması ve teknolojiye olan ilgi, Türk annelerinin çocuk yetiştirme anlayışlarını daha esnek ve modern bir hale getirmektedir. Özellikle büyük şehirlerde yaşayan anneler, çocuklarının duygusal ve psikolojik gelişimlerine daha fazla önem verirken, köy yerlerinde geleneksel ebeveynlik anlayışları daha baskın olmaktadır (Giddens, 2002).

Tartışma ve Sonuç

Bu derleme çalışması, Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışlarını kültürel bağlamda inceleyerek, bu anlayışların toplumsal normlar, geleneksel uygulamalar ve kültürel değerlerle nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, Türk annelerinin çocuklarına karşı gösterdikleri aşırı korumacılık ve müdahaleci tutumların, kültürel ve toplumsal beklentilerle doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Türk kültüründe, çocuklar ailelerin en değerli üyeleri olarak görülmekte ve bu da ebeveynlerin çocuklarını sürekli gözetim altında tutmalarına, onlara yön vermelerine ve toplumun normlarına uygun bir şekilde yetiştirmelerine neden olmaktadır (Yılmaz ve Demirtaş, 2021).

Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışları, Batı toplumlarıyla karşılaştırıldığında belirgin farklılıklar göstermektedir. Batı kültürlerinde, bireysel haklar ve özgürlükler ön planda tutulurken, Türk kültüründe aile bağları ve toplumsal uyum daha fazla vurgulanmaktadır. Batı'daki çocuk yetiştirme anlayışında bağımsızlık ve özgürlük teşvik edilirken, Türk kültüründe çocuklar genellikle aileye daha yakın tutulmakta ve koruma sağlanmaktadır (Aydın ve Koç, 2019). Bu farklılık, Türk kökenli annelerin çocuklarını daha kolektif bir anlayışla yetiştirmelerinin bir yansımasıdır.

Türk kökenli anneler, geleneksel ebeveynlik yaklaşımlarını modern eğitim anlayışlarıyla harmanlamaktadır. Eğitimli annelerin, çocuklarının duygusal ihtiyaçlarına daha fazla önem vererek demokratik bir yaklaşım benimsemeleri, Türk çocuk yetiştirme anlayışının modernleşen yönünü göstermektedir (Çetin ve Arslan, 2020). Ancak, bu geçişin her bölgede

aynı şekilde gerçekleşmediği, özellikle kırsal alanlarda geleneksel ebeveynlik anlayışlarının daha baskın olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, Türk toplumundaki kültürel dönüşümün, çocuk yetiştirme uygulamalarına nasıl yansıdığını ortaya koymaktadır.

Göçmen anneler, çocuklarını iki kültür arasında denge kurarak yetiştirmekte, hem Türk kültürünü hem de yaşadıkları toplumun kültürünü çocuklarına aktarmaktadırlar. Bu durum, çocukların kimlik gelişiminde önemli bir rol oynamakta ve kültürel entegrasyonun ebeveynlik anlayışına nasıl yansıdığını göstermektedir. Göçmen annelerin çocukları, iki kültür arasında gidip gelerek, her iki kültürel değer sistemini benimsemekte ve bu da onların toplumsal adaptasyon süreçlerini etkilemektedir (Öztürk ve Yalçın, 2022).

Sonuç olarak, Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışları, kültürel değerlerin, toplumsal normların ve aile içi hiyerarşinin etkisi altında şekillenmektedir. Bu anlayışlar, zamanla değişim göstermekte ve globalleşme, eğitim düzeyinin artması gibi faktörlerle daha esnek ve modern bir hale gelmektedir. Ancak, geleneksel ve modern yaklaşımlar arasında bir gerilim olduğu da gözlemlenmektedir. Bu gerilim, Türk kültüründeki dönüşümün, ebeveynlik anlayışlarına nasıl yansıdığını ve bu süreçte kültürel değerlerin nasıl korunduğunu ve dönüştüğünü anlamamıza yardımcı olmaktadır. Gelecekte, Türk kökenli annelerin çocuk yetiştirme anlayışlarının daha da çeşitleneceği ve globalleşmenin etkisiyle daha esnek bir yapıya bürüneceği öngörülebilir.

Yayın Etiği

Bu çalışmada tüm yazarlar, çalışmanın her aşamasında aktif olarak yer almış ve bilimsel etik ilkeler çerçevesinde hareket etmiştir. Çalışma sürecinde yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Aydın, H., & Koç, H. (2019). Türk kültüründe çocuk yetiştirme anlayışının Batı kültürü ile karşılaştırılması. *Çocuk Gelişimi ve Eğitim Dergisi*, 45(2), 157-172.
- Bornstein, M. H. (2012). *Cultural approaches to parenting*. In R. M. Lerner & W. F. Overton (Eds.), *Handbook of child psychology and developmental science* (Vol. 2, pp. 1-36). <http://dx.doi.org/10.1080/15295192.2012.683359>
- Chao, R. K. (1994). Beyond parental control and authoritarian parenting style: Understanding Chinese parenting through the cultural notion of training. *Child Development*, 65(4), 1111-1119. [10.1111/j.1467-8624.1994.tb00806.x](https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1994.tb00806.x)
- Çetin, M., & Arslan, A. (2020). Modern ebeveynlik anlayışlarının Türk kültüründeki yeri ve önemi. *Türk Aile Araştırmaları Dergisi*, 33(1), 45-60.
- Giddens, A. (2002). *Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Greenfield, P. M. (2000). *Culture and cognitive development: From cross-cultural research to the challenge of globalization*. Cambridge University Press.

- Harkness, S., & Super, C. M. (2002). *Culture and parenting*. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting: Vol. 2. Biology and ecology of parenting* (pp. 211-234). Lawrence Erlbaum.
- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations*. Sage.
[http://dx.doi.org/10.1016/S0005-7967\(02\)00184-5](http://dx.doi.org/10.1016/S0005-7967(02)00184-5)
- Öztürk, E., & Yalçın, S. (2022). Göçmen annelerin çocuk yetiştirme anlayışları: Kültürel entegrasyon ve kimlik gelişimi. *Göç ve Toplum Dergisi*, 28(3), 78-93.
- Rothbaum, F., & Trommsdorff, G. (2007). *Developmental psychology and culture*. In W. Damon & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of child psychology* (6th ed., Vol. 3, pp. 722-766). <http://dx.doi.org/10.1002/9780470147658.chpsy0303>
- Kağıtçıbaşı, C. (2007). *Family, self, and human development across cultures: Theory and applications* (2nd ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Phinney, J. S., & Ong, A. D. (2007). Conceptualization and measurement of ethnic identity: Current status and future directions. *Journal of Counseling Psychology*, 54(3), 271–281. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.54.3.271>
- Sancar, M. (2017). *Eğitim ve kültür: Türkiye'de ebeveynlik anlayışları*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Schwartz, S. J. (2007). *The role of culture in identity development: A multicultural perspective*. In S. J. Schwartz & J. B. Unger (Eds.), *Handbook of identity theory and research* (pp. 1-16). <http://dx.doi.org/10.1080/00224540903366784>
- Super, C. M., & Harkness, S. (2002). *The developmental niche: A theoretical model for understanding the role of culture in development*. In J. Valsiner & K. J. Connolly (Eds.), *Handbook of developmental psychology* (pp. 1-18). [http://dx.doi.org/10.1016/0277-9536\(94\)90391-3](http://dx.doi.org/10.1016/0277-9536(94)90391-3)
- Triandis, H. C. (1995). *Individualism and collectivism*. Boulder, CO: Westview Press.
- Trommsdorff, G. (2009). *Culture and development*. In W. F. Overton (Ed.), *The handbook of life-span development* (pp.349-389). <http://dx.doi.org/10.1002/9780470880166.hlsd002004>
- Yılmaz, S., & Demirtaş, S. (2021). Türk annelerinin çocuk yetiştirme anlayışları ve kültürel bağlamdaki etkileri. *Aile ve Çocuk Dergisi*, 19(4), 102-115.

Exedended Abstract

Introduction

Parenting practices are deeply influenced by cultural, societal, and familial norms. This review study examines the parenting attitudes of Turkish-origin mothers, emphasizing the role of traditional family structures, societal gender roles, and cultural values. The study aims to explore how these cultural elements shape child-rearing practices and provides a comparative analysis of Turkish parenting approaches with those of Western societies and other Asian cultures. By examining the interplay of tradition and modernity, this study highlights the evolving nature of parenting in Turkish culture.

Method

This study is a literature review focusing on parenting practices of Turkish-origin mothers. Data were collected through an extensive review of academic articles, books, and reports addressing cultural, societal, and psychological aspects of parenting. A thematic analysis was employed to identify key patterns and trends in the literature, particularly regarding traditional and modern parenting approaches, the influence of societal norms, and the experiences of immigrant mothers navigating dual cultures.

Results and Discussion

The findings reveal that Turkish-origin mothers' parenting practices are shaped by a blend of traditional and modern influences. Traditionally, Turkish mothers emphasize discipline, authority, and protection, often resulting in a hierarchical family dynamic. In contrast, modern approaches, especially among educated mothers, prioritize emotional well-being and democratic parenting styles, reflecting the broader effects of globalization and societal transformation. Societal norms play a significant role in shaping parenting attitudes, with children often viewed as reflections of family reputation. This societal expectation drives mothers to instill strong moral values and social conformity in their children. Furthermore, immigrant Turkish mothers face unique challenges as they balance the cultural expectations of their heritage with those of their host countries. This dual cultural dynamic significantly impacts their parenting strategies and their children's identity development. Comparative analysis shows that Turkish parenting practices differ from Western approaches, which emphasize individualism and early independence, and from other Asian cultures, which often prioritize discipline and academic success. Turkish-origin mothers tend to balance these elements, focusing on family cohesion and moral development. This study concludes that the parenting practices of Turkish-origin mothers are evolving due to factors such as urbanization, education, and globalization. The findings highlight the need for culturally sensitive parenting interventions and further research to understand the dynamic interplay of cultural influences on parenting.

[Research Article \ Araştırma Makalesi |e-ISSN: 2458-9128

Duygusal Durumlarda Empati Testinin 48-72 Aylık Çocuklar İçin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması¹

Validity and Reliability Study of Empathy Test in Emotional Situations for 48-72 Months Old Children

Görkem AÇIKEL KORKMAZ (0009-0005-3722-3050)², Adalet KANDIR (0000-0002-9917-2587)³

• *Geliş Tarihi: 19 Oca. 2025*

• *Kabul Tarihi: 7 Şub. 2025*

• *Yayın Tarihi: 28 Şub. 2025*

To cite this article: Açikel Korkmaz, G. ve Kandır, A. (2025). Duygusal durumlarda empati testinin 48-72 aylık çocuklar için geçerlik güvenirlik çalışması. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 10(1), 9-26. <https://doi.org/10.37754/ijeces.1620975>

Öz

Duygusal Durumlarda Empati Testi'nin 48-72 Aylık Çocuklarda Geçerlik ve Güvenirlik çalışmasının yapıldığı bu çalışmada, genel tarama modeli kullanılmıştır. 2023–2024 eğitim öğretim yılında Ankara ili Yenimahalle ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anaokulu ve anasınıflarına devam eden, 48–72 yaş aralığında, 1100 çocuk, araştırmanın çalışma grubudur. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu ve Duygusal Durumlarda Empati Testi kullanılmıştır. Veri toplama sürecinde testin uygulaması, birebir uygulama ile yapılmıştır. Geçerlik çalışmaları kapsamında kapsam ve yapı geçerliği sınanmıştır. Kapsam geçerliği için 5 uzmandan görüşleri alınmış ve testin kapsam geçerlik indeksi 0.867 olarak ölçülmüştür. Ardından 500 çocuk ile deneme uygulaması yapılarak testin madde analizi yapılmıştır. Yapı geçerliği için var olan test yapısının uygunluğunun sınanması için deneme uygulaması verileri ile açımlayıcı faktör analizi, esas uygulama ile elde edilen verilerin yapı geçerliliği için doğrulayıcı faktör analizi beş alt boyut içeren testin tamamına yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda her bir maddenin faktör yük değeri 0.70'in üzerinde ölçülmüştür. DFA sonucunda p değerleri ve uyum indeksleri dikkate alınarak teste son hali verilmiştir. Testin güvenirliliğin belirlenmesinde güvenirlilik katsayısı hesaplanmış ve KR-20 değeri 0,73 olarak bulunmuştur. Sonuçta, Duygusal Durumlarda Empati Testi 48-72 Aylık Çocuklar İçin geçerli ve güvenilir bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: erken çocukluk, empati, duygusal durumlar

1 Bu çalışma 2024 yılında "Duygusal Durumlarda Empati Testinin 48-72 Aylık Çocuklarda Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması" adlı yüksek lisans tezi olarak yayınlanmıştır.

2 Öğretmen, İlkbahar Özel Eğitim Anaokulu, Türkiye, gorkemacikel68@gmail.com

3 Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Türkiye, akandir@gazi.edu.tr

Abstract

The study aimed to evaluate the validity and reliability of the Emotional Situations Empathy Test (ESET) for children aged 48–72 months using a general survey model. The research was conducted during the 2023–2024 academic year in the Yenimahalle district of Ankara, involving 1,100 children attending preschools and kindergarten classes affiliated with the Ministry of National Education. Data collection tools included a personal information form and the ESET, which was administered individually to children. Validity studies involved testing content and construct validity. For content validity, the opinions of five experts were gathered, and the content validity index of the test was calculated as 0.867. Subsequently, a pilot study with 500 children was conducted to perform item analysis. Construct validity was assessed using exploratory factor analysis (EFA) on the pilot study data and confirmatory factor analysis (CFA) on the main application data. These analyses were conducted for all items, which were organized into five subdimensions. Results showed that each item's factor loading exceeded 0.70. Based on the CFA results, p-values and fit indices were evaluated, and the test was finalized.

Key words: early childhood, empathy, emotional states

Giriş

Erken çocukluk dönemi, sıfır ile sekiz yaş arasını kapsayan ve bireyin fiziksel, sosyal-duygusal, motor, bilişsel ve dil gelişiminin büyük ölçüde tamamlandığı önemli bir dönemdir (Aral vd., 2011). Bu süreçte verilen eğitimler, çocukların duygusal gelişimlerini ve sosyal becerilerini artırmada önemli bir rol oynar (Kandır & Alpan, 2008). Duygularını keşfetmeyi ve anlamlandırmayı öğrenen çocuklar, aynı zamanda başkalarının duygularını fark etme yeteneği kazanır. Bu süreç, empati kavramıyla doğrudan ilişkilidir.

Duygular, bireyler arası iletişimde temel bir rol oynar ve insan doğasının ayrılmaz bir parçasıdır. Duygusal unsurları göz ardı ederek insan davranışlarını anlamaya çalışmak, bireysel farklılıkların önemini görmezden gelmek anlamına gelir (Goleman, 1995). Kişilerin, kendi duygu ve davranışlarını kontrol edebilmeleri ve başkalarının hislerini anlayabilmeleri, onların hem kendilerini hem de çevrelerini daha iyi yönetmelerine olanak tanır.

İnsan ilişkilerinde en temel motivasyonlardan biri, duyguların, düşüncelerin ve yapılan davranışların karşındaki kişi tarafından anlaşılmasıdır. Bir bireyin diğerini anlama kapasitesi, empati becerisinin gelişmişliğinin önemli bir sonucudur (Kaya & Siyez, 2010). Bu sebeple, empati kavramı insan ilişkilerinin önem kazanmasıyla birlikte tartışılan temel konulardan biri haline gelmiştir. Empati, ilişki kuran her iki taraf için de kritik bir role sahiptir. Empati gösteren kişi, karşısındakine değerli olduğunu hissettirdiği gibi, anlaşıldığını da fark ettirir ve böylece çevresi tarafından daha çok sevilen biri haline gelir (Dökmen, 2004). Öte yandan, empati kurulan kişi ise öz değerinde artış yaşar ve daha olumlu bir bakış açısı geliştirme eğiliminde olur. Ancak empatik tepkilerin yeterli olmadığı ilişkilerde, bireyler genellikle kendilerini anlaşılmanış hissederek savunmacı bir tutum sergileyebilir. Sağlıklı ve güçlü ilişkiler kurulabilmesi için empati becerisi oldukça önemlidir.

Empatinin önemi üzerine yapılan araştırmalar, bu becerinin yalnızca sosyal hayat için değil, aynı zamanda bilişsel gelişim için de kritik olduğunu göstermektedir. Özellikle erken çocukluk döneminde başlayan empati gelişimi, bireylerin prososyal davranışlar sergileme eğilimini artırır (Eisenberg & Miller, 1987). Empati düzeyi yüksek çocukların, bir yaşından itibaren kendilerini kontrol edebilme ve içsel motivasyonla olumlu davranışlar sergileme yeteneklerinin geliştiği bilinmektedir (Miller & Marian, 1997).

Bu önemli becerinin erken yaşlarda geliştirilmesi, bireylerin sosyal hayatlarını şekillendirmede etkili bir rol oynar. Erken çocukluk döneminde, zihinsel, fiziksel ve dil gelişiminin büyük bir kısmının tamamlandığı belirtilmektedir (Anne Çocuk Eğitim Vakfı [AÇEV], 1999). Bu nedenle, eğitim programlarında bu becerinin kazandırılmasına yönelik düzenlemeler yapılması

gerekmektedir. Bu düzenlemelerin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için, empati becerisini ölçmeye yönelik güvenilir araçlara ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılan yurt içi ve yurt dışı araştırmalar incelendiğinde, özellikle ilkököl çağındaki çocuklar ve ergenler için sınırlı sayıda ölçme aracına rastlanmıştır. Türkiye’de ise duygusal durumlar bağlamında empati becerisini değerlendiren ve 0-8 yaş grubunu kapsayan bir ölçek bulunmamaktadır. Bu nedenle, 48-72 ay aralığındaki Türk çocukları için duygusal durumlara yönelik empatiyi ölçen kapsamlı bir ölçek geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Ancak, bu dönemde empati becerilerini değerlendirebilecek uygun bir ölçme aracının eksikliği dikkat çekmiştir. Bu nedenle, "Duygusal Durumlarda Empati Testi" geliştirilmiş ve "Duygusal Durumlarda Empati Testi 48-72 aylık çocuklar için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı mıdır?" sorusuna yanıt aramak amacıyla bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi bu başlıkta ele alınmıştır.

Araştırmanın Modeli

“Duygusal Durumlarda Empati Testi’nin geçerliğini ve güvenilirliğini test etmek amacıyla yapılan araştırmada nicel araştırma deseni olan tarama modeli kullanılmıştır. Bu model, geniş örneklem grupları üzerinden veri toplama ve analiz yapma amacı taşır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020). Bu bağlamda genel tarama modeli ile yapılan bu araştırmada, evreni temsil edecek çalışma grubu tanımlanmıştır. Bu çalışma grubu üzerinde “Duygusal Durumlarda Empati Testi’nin 48-72 Aylık Çocuklar İçin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması” yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Yenimahalle ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel anaokulu ve anasınıfına devam eden 48-72 aylık toplam 1100 çocuk oluşturmaktadır. Çocuklar, ön deneme (30 çocuk), deneme (500 çocuk) ve esas uygulama (600 çocuk) aşamaları için uygun örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. İlk olarak çalışma grubuna dahil edilen okullar belirlenmiştir. Yenimahalle İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’nden, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı anaokulları ve ilkokulların listesi alınmıştır. Bu listeden yararlanılarak, okul sayılarının ortalamaları belirlenmiş ve ardından uygun örnekleme yoluyla çalışma grubuna dahil edilecek okullara karar verilmiştir. Bu bağlamda, “Duygusal Durumlarda Empati Testi’nin 48-72 Aylık Çocuklar İçin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”nın yapılacağı okulların yönetici ve öğretmenleri ile görüşülerek, çalışmanın amacı anlatılmış, çalışmaya istekli olan okullar çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışma grubu kapsamına alınan çocuklara ve ebeveynlere ait bilgiler “Kişisel Bilgi Formu” aracılığıyla toplanmıştır.

Araştırmanın verileri ön deneme, deneme, esas ve test tekrar test uygulaması şeklinde toplanmıştır. Deneme uygulaması verilerin elde edildiği çalışma grubuna ait kişisel bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Deneme Uygulaması Çalışma Grubuna Ait Betimsel İstatistikler

Anne Yaşı	f	%	Baba Yaşı	f	%
25-29	77	15,5	25-29	22	4,5
30-34	150	30	30-34	120	24
35-39	137	27,5	35-39	125	25
40 ve üzeri	136	27	40 ve üzeri	233	46,5
Anne Öğrenim Düzeyi	F	%	Baba Öğrenim Düzeyi	f	%
İlkokul	48	9,5	İlkokul	32	6,5
Ortaokul	35	7	Ortaokul	35	7
Lise	142	28,5	Lise	205	41
Ön lisans	87	17,5	Ön lisans	43	8,5

Lisans	168	33,5	Lisans	160	32
Lisansüstü	20	4	Lisansüstü	25	5
Çocuk Cinsiyet	f	%	Yaş	f	%
Erkek Çocuğu	305	61	4 Yaş	120	24
Kız Çocuğu	195	39	5 Yaş	190	38
			6 Yaş	190	38
Doğum Sırası	f	%	Okul Öncesi Eğitim Alma Süresi	f	%
İlk çocuk	233	46,5	Yeni başladı	225	45
Ortanca ya da ortancalardan biri	45	9	1 yıl	88	17,5
Son çocuk	222	44,5	2 yıl	155	31
			3 yıl	32	6,5
Devam Ettiği Kurum	f	%			
MEB'e bağlı devlet anaokulu/anasınıfı	358	71,5			
MEB'e bağlı özel anaokulu/anasınıfı	142	28,5			

Deneme uygulamasını oluşturan çalışma grubundaki çocukların cinsiyetlerine göre dağılımlarına bakıldığında; %61'i erkek, %39'u ise kız çocuğudur, dolayısıyla erkek çocuklarının çalışmaya katılım oranı kız çocuklarına oranla fazladır. Çocukların %24'ü dört yaş, %38'i beş yaş, %38'i altı yaş aralığındadır. Çalışma grubunda yer alan çocukların doğum sırası incelendiğinde; %46,5'inin ilk çocuk; %9'unun ortanca çocuk; % 44,5'inin son çocuk olduğu gözlenmektedir.

Çocukların daha önce okul öncesi eğitim alma durumları incelendiğinde; %45'inin daha önce okul öncesi eğitimi almadığı; %17,5'inin bir yıl, %31'inin iki yıl, %6,5'inin üç yıl okul öncesi eğitimi aldığı görülmektedir.

Esas uygulama verilerin elde edildiği çalışma grubuna ait kişisel bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Esas Uygulama Çalışma Grubuna Ait Betimsel İstatistikler

Anne Yaşı	f	%	Baba Yaşı	f	%
25-29	102	17	25-29	33	5,5
30-34	186	31	30-34	159	26,5
35-39	144	24	35-39	162	27
40 ve üzeri	168	28	40 ve üzeri	246	41
Anne Öğrenim Düzeyi	f	%	Baba Öğrenim Düzeyi	f	%
İlkokul	63	10,5	İlkokul	36	6
Ortaokul	45	7,5	Ortaokul	39	6,5
Lise	162	27	Lise	243	40,5
Ön lisans	105	17,5	Ön lisans	54	9
Lisans	198	33	Lisans	195	32,5
Lisansüstü	27	4,5	Lisansüstü	33	5,5
Çocuk Cinsiyet	f	%	Yaş	f	%
Erkek Çocuğu	363	60,5	4 Yaş	162	27
Kız Çocuğu	237	39,5	5 Yaş	216	36
			6 Yaş	222	37
Doğum Sırası	f	%	Okul Öncesi Eğitim Alma Süresi	f	%
İlk çocuk	285	47,5	Yeni başladı	264	44
Ortanca ya da ortancalardan biri	45	7,5	1 yıl	102	17
Son çocuk	270	45	2 yıl	189	31,5
			3 yıl	45	7,5
Devam Ettiği Kurum	f	%			
	358	64			
MEB'e bağlı devlet anaokulu/anasınıfı					
MEB'e bağlı özel anaokulu/anasınıfı	192	32			

Esas uygulama çalışma grubundaki çocukların cinsiyetlerine göre dağılımlarına bakıldığında; %39,5'i kız, %60,5'u ise erkek çocuğudur dolayısıyla erkek çocuk sayısının kız çocuk sayısına oranı fazladır. Çocukların %27'si 4 yaş, %36'sı 5 yaş, %37'si 6 yaş aralığındadır. Doğum sırası incelendiğinde; %47,5'inin ilk çocuk %7,5'inin ortanca ya da ortancalardan biri %45'inin son çocuk olduğu gözlenmektedir.

Çocukların daha önce okul öncesi eğitim alma durumları incelendiğinde; %44'ünün daha önce okul öncesi eğitimi almadığı; %17'sinin 1 yıl, %31,5'inin 2 yıl, %7,5'inin 3 yıl okul öncesi eğitimi aldığı görülmektedir. Esas uygulama çalışma grubundaki çocukların tamamının herhangi bir özel gereksinimi bulunmamaktadır.

İlgili alan yazında ölçülmek istenilen özelliğin, belirlediği göstergelerle doğru bir şekilde ölçülüp ölçülmediğini değerlendiren deneme uygulamalarında, örneklem büyüklüğünün formüllerle hesaplanmasından ziyade, ölçeğin yapısının ve analizde kullanılacak yöntemin göz önünde bulundurulmasının daha uygun olacağı belirtilmektedir (Erkuş, 2012). Büyüköztürk (2002), örneklem büyüklüğünü belirlerken değişken (madde) sayısının en az beş katı kadar bir örneklemin yeterli olduğunu, Klein (1994) ise faktör analizi yapmak için 200 kişilik bir örneklemin yeterli olduğunu ifade etmiştir. MacCallum, Widaman, Zhang, ve Hong (1999) da 100-200 kişilik bir örneklemin faktör analizi için kabul edilebilir bir büyüklük olduğunu belirtmişlerdir. Comrey ve Lee (1992) örneklem büyüklüğü için 100'ün az; 200'ün orta; 300'ün iyi; 500'ün çok iyi; 1000 kişi ve daha fazlasının mükemmel olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sebeple araştırmacının örneklemini belirlerken ulaşılabilecek en fazla sayıya ulaşılması hedeflenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerinin toplanmasında çocuklara yönelik bilgileri ebeveynlerin doldurması için oluşturulan "Kişisel Bilgi Formu" ve 48-72 aylık çocukların empati becerilerini değerlendirmek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuş ve araştırmacının uyguladığı "Duygusal Durumlarda Empati Testi" kullanılmıştır.

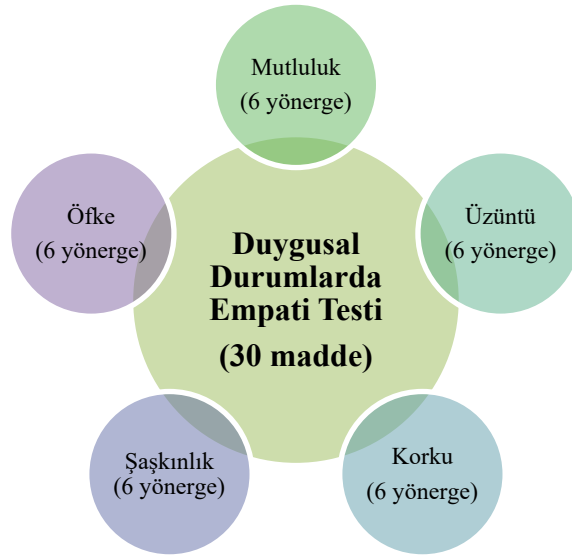
Kişisel Bilgi Formu

Çocukların ve ebeveynlerinin demografik özelliklerini belirlemek için kullanılmıştır. Bu kapsamda, formun ilk bölümünde çocukların yaş, cinsiyet, doğum sırası, devam ettiği kurum bilgisi ve okul öncesi eğitim alma durumu hakkında bilgiler, ikinci bölümünde ise ebeveynin yaşı ve öğrenim durumu hakkında bilgiler bulunmaktadır.

Duygusal Durumlarda Empati Testi

Araştırmacılar tarafından geliştirilen, 48-72 aylık çocukların empati becerilerini değerlendirmeyi amaçlayan 'Duygusal Durumlarda Empati Testi' beş alt boyuttan (mutluluk, üzüntü, öfke, korku ve şaşkınlık) ve toplam 30 yönergeden oluşan, doğru-yanlış tipi bir ölçme aracıdır. Test, uzman görüşü alınarak geliştirilmiştir. Duygusal Durumlarda Empati Testi geliştirilirken öncelikle araştırmanın amacının belirlenmesiyle başlamıştır. Alan yazında yapılan araştırmalar, empati becerisinin gelişimsel ve bütüncül bir şekilde değerlendirilmesinin önemli olduğunu ve özellikle erken çocukluk döneminde empati gelişiminin izlenmesi için gelişimsel değerlendirme araçlarına ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymuştur. Bu ihtiyaçlar, testin amacını şekillendirmiştir. Ardından, benzer ve ilişkili araştırmaların incelenmesiyle kuramsal bir çerçeve oluşturulmuş ve empati gelişimine dair geniş bir literatür taraması yapılmıştır. Bu aşamada, empati testinin alt boyutları belirlenmiş ve testin maddeleri için havuz oluşturulmuştur. Testin içeriği, çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun, kültürel özelliklere de dikkat edilerek hazırlanmış resimli hikayelerle oluşturulmuştur. Test, mutluluk, üzüntü, şaşkınlık, öfke ve korku gibi duygusal durumları içeren beş alt boyuttan oluşmuş ve

her bir boyut için belirli sayıda yönerge geliştirilmiştir. Uzman görüşleri alındıktan sonra, 30 yönerge ile testin son hali belirlenmiştir. Test, ön deneme, deneme, esas ve test tekrar uygulamalarıyla çalışma grubuna uygulanmış ve elde edilen veriler istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Sonuçlar, alan yazın çerçevesinde tartışılmış ve Duygusal Durumlarda Empati Testi 30 yönerge olarak son halini almıştır. Duygusal Durumlarda Empati Testi'nin içerik organizasyonu Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Duygusal Durumlarda Empati Testi'nin içerik organizasyonu

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada, araştırma etiği ilkelerine uygun hareket edilmiş ve gerekli etik kurul izinleri alınmıştır. Duygusal Durumlarda Empati Testi'nin açıklamasında, testin amacı, uygulama sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar ve alt boyutlara dair bilgiler yer almaktadır. Verilerin toplanmasında araştırmacı çocuklar ile birebir ve yüz yüze uygulama yapmıştır. Uygulama sürecinin sessiz ve çocukların rahat hissedebilecekleri bir ortamda olmasına dikkat edilmiştir. Testin uygulanacağı süreç, yönergelerin açıklanmasının ardından başlamakta ve çocuklar ile yüz yüze yapılan testin aşamaları sırasıyla belirtilmektedir. Araştırmacının her maddedeki görselleri göstermesi ve test yönergelerini net ve anlaşılır bir şekilde okuması sağlanmıştır. Çocuğun uygun yanıt seçmesi istenmiştir. Çocuklar parmakları ile seçeneklerden doğru olduğunu düşündüğü resmi göstererek veya işaret ederek yanıt vermişlerdir. Çocuktan gelen yanıtlar bireysel kayıt formuna kaydedilmiştir. Testin puanlaması doğru yanıtlar için 1 yanlış yanıtlar için 0 olarak kodlandığından, bireysel kayıt formunda çocukların yanıtları 1 ve 0 olarak belirtilmiştir ve çocukların etkilenmemesi amacıyla yapılan işaretlemeleri görmemesi sağlanmıştır. Test bir hız testi olmadığı için zaman sınırlaması belirlenmemiştir ancak her bir uygulama ortalama olarak 15-20 dakika sürmüştür. Testin uygulanması dört aşamadan oluşmaktadır: ön deneme, deneme, esas uygulama ve test tekrar test.

Ön Deneme Uygulaması

Çocukların testin maddelerini anlayıp anlamadığını değerlendirmek amacıyla 30 yönergeden oluşan form ile ön deneme yapılmıştır. Çalışma grubu, 30 çocukla oluşturulmuş ve uygulama, yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür. Ön deneme uygulaması sonucunda test maddelerinin açık ve anlaşılır olduğu gözlemlenmiştir. Ön deneme verileri, yalnızca soruların anlaşılabilirliği ile ilgilidir.

Deneme Uygulaması

Deneme aşamasında, araştırmacının hedeflediği özelliği ölçme doğruluğu değerlendirilmiştir. Araştırma, örneklem büyüklüğünün belirlenmesinden çok, testin yapısının ve analiz yönteminin uygunluğuna odaklanmıştır. Büyüköztürk (2002) gibi araştırmacıların önerilerine göre, bu aşamada en az 350 çocukla uygulama yapılması hedeflenmiş ve 500 çocukluk bir örneklem seçilmiştir. Deneme uygulaması 30 maddelik testle yapılmış ve uygulama süresi 12-18 dakika arasında değişmiştir.

Esas Uygulama

Deneme uygulamasının ardından, testin son hali 600 çocukla yapılmıştır. Bu çocuklar, Ankara ili Yenimahalle ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı anaokulları ve anasınıflarına devam eden 48-72 aylık çocuklardan seçilmiştir. Uygulama, okulların sessiz alanlarında gerçekleştirilmiş ve çocuklar, testin yönergelerine uygun bir ortamda değerlendirilmiştir. Her bir yönerge bir kez okunmuş, eğer çocuk tepki vermezse yönerge tekrar edilmiştir.

Test Tekrar Test Uygulaması

Uygulama sonuçlarını doğrulamak için yapılan bu test, esas uygulamadan üç hafta sonra gerçekleştirilmiştir. Yenimahalle ilçesindeki 50 çocukla yapılan bu testin amacı, önceden yapılan uygulama sonuçlarının tutarlılığını sağlamaktır.

Veri analizinde kullanılan veriler deneme ve esas uygulama şeklinde toplanmıştır. Verilerin analizinde geçerlik ve güvenirlik adına yapılanlar bu kısımda açıklanmıştır.

Geçerlik Analizleri

Deneme ve esas uygulama sürecinde elde edilen veriler, geçerlilik analizlerinin yapılmasında kullanılmıştır. Bu analizlerde kapsam ve yapı geçerliliği ele alınmıştır.

Kapsam Geçerliliği Analizi

Oluşturulan aday test maddelerine ilişkin ilk olarak uzman görüşü alınmıştır. Buna göre bu çalışma için oluşturulmuş 'Uzman Görüşü Formu' ile bir çocuk gelişimi uzmanı, bir ilköğretim uzmanı, üç okul öncesi eğitim uzmanı olmak üzere beş uzmandan görüş alınmıştır. Kapsam geçerliğini belirlemeye yönelik hazırlanan ölçek formu sunularak uzmanların her bir maddeyi 'uygun', 'uygun değil' ve 'düzeltilmeli' şeklinde değerlendirmeleri istenmiştir. 'Düzeltilmeli' olarak değerlendirilen maddeler için önerilerini yazmaları istenmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda maddelerin önem düzeyleri incelenmiş ve ölçeğin uygunluğu değerlendirilmiştir. Deneme uygulaması, 500 çocuk üzerinde gerçekleştirilmiş ve bu uygulamadan elde edilen veriler, maddeler ile ölçülmek istenen özellikler arasındaki ilişkileri belirlemek ve maddelerin değerlendirilmesi amacıyla kullanılmıştır. Uygulama verilerinin geçerlilik analizi kapsamında, madde puanları ile toplam puanlar arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.

Yapı Geçerliliği Analizi

Bu çalışmada, deneme uygulaması için yapı geçerliliğinin incelenmesinde Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılmıştır. AFA, maddelere verilen yanıtlar arasındaki gizli ilişkiyi, korelasyon matrisine dayanarak ortaya koyan bir yöntem olup, ölçeğin yapı geçerliliğinin değerlendirilmesinde yaygın olarak tercih edilmektedir (Crocker & Algina, 1986). Ayrıca, AFA için örneklemin uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri ve Bartlett testi ile kontrol edilmiştir.

Esas uygulama sürecinde elde edilen veriler için yapı geçerliliği analizi yapılırken, AFA ile belirlenen ölçek yapılarına uygunluk, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak

incelenmiştir. Modelin veri ile uyumunu değerlendirmek için χ^2/sd oranı, Ortalama Hataların Karekökü (RMSEA), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI), SRMR ve Normed Fit Index (NFI) gibi uyum iyiliği göstergeleri dikkate alınmıştır.

Güvenirlik Analizleri

Deneme ve esas uygulama sürecinde elde edilen verilerle güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiş ve bu analizlerde KR-20 yöntemi ile test tekrar test yöntemi kullanılmıştır.

KR-20 Analizi

Testin güvenilirlik katsayısını hesaplamak için her bir alt testin KR-20 değeri belirlenmiştir. KR-20, özellikle maddelerin 1-0 şeklinde puanlandığı durumlarda kullanılan bir güvenilirlik yöntemidir. Test maddelerinin ölçtüğü özellikler ile ölçülmek istenen özelliklerin benzer olması durumunda, güvenilirlik yüksek olarak kabul edilir.

Test Tekrar Test Yöntemi

Esas uygulama sonrasında veriler toplandıktan üç hafta sonra, 50 çocuğa test tekrar test uygulaması yapılmıştır. Bu uygulamalardan elde edilen puanların korelasyonu hesaplanarak, testin tekrar test güvenilirliği değerlendirilmiştir.

Etik Önlemler

Veriler toplanmadan önce Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 06.03.2024 tarih ve E-77082166-302.08.01-896700 sayılı kararı ile etik onay alınmıştır. Yüz yüze gerçekleştirilen çalışmalarda, öncelikle çocukların ebeveynlerine çalışma hakkında detaylı bilgi verilmiş ve yazılı onamları alınmıştır. Çocuğunun çalışmaya katılmasına izin veren ebeveynlerin Kişisel Bilgi Formu'ndaki soruları yanıtlamaları istenmiştir. Katılmaya gönüllü olan çocuklar çalışmaya dahil edilmiştir. Çocuklara istedikleri zaman çalışmadan çekilme hakları olduğu bildirilmiştir. Test uygulamasına katılmak isteyen çocuklarla, okullarında bulunan dikkat dağıtıcı uyananların olmadığı sessiz bir alanda birebir olarak görüşmeler yapılmıştır. Duygusal Durumlarda Empati Testi'nde yer alan sorular yüz yüze sorulmuş, çocukların verdiği yanıtlar araştırmacı tarafından kaydedilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bulguları geçerlik çalışmaları ve güvenilirlik çalışmaları olarak iki bölümde sunulmuştur. İlk olarak kapsam geçerliği ve yapı geçerliği son olarak güvenilirlik bulgularına yer verilmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik değerleri alan yazın ışığında tartışılarak yorumlanmıştır.

Geçerlik Bulguları

Kapsam Geçerliğine Ait Bulgular

'Duygusal Durumlarda Empati Testi'nin kapsam geçerliğini ölçme süreci aşağıdaki aşamalar ile gerçekleştirilmiştir.

Öncelikle kapsam geçerliliğine hizmet edecek alan yazın incelemesi yapılmıştır. Bu bağlamda yurtiçi ve yurt dışında yapılan araştırmalar detaylıca incelenmiş, araştırmacıların empati kavramına bakışlarının benzerlik ve farklılıkları irdelenerek, ortak kavramlar belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda yapı taşları belirlenmiş ve yapı taşları temel alınarak madde yazımı yapılmıştır.

Uzmanlardan elde edilen geri bildirimlerin analizi için, Lawshe'nin (1975) geliştirdiği kapsam geçerlik oranı (KGO) ve kapsam geçerlik indeksi (KGİ) yöntemleri kullanılmıştır. Her bir madde için KGO, şu formül ile hesaplanmıştır: (Gerekli olduğunu belirten uzman sayısı/Toplam uzman sayısının yarısı) - 1 (Şencan, 2005). Analiz sonucunda KGO değeri düşük

olan maddelerin ölçekten çıkarılması önerilmektedir. Özellikle, KGO değeri 0,5'ten küçük veya negatif olan maddelerin ölçekten çıkarılması gerektiği belirtilmiştir. Ölçekte kalan maddeler için, kapsam geçerliliği indeksini belirlemek amacıyla KGO değerlerinin ortalamaları hesaplanmıştır. KGO, bir maddenin istatistiksel anlamlılığını değerlendirmek için kullanılan bir ölçüttür ve bu ölçüt, standart normal dağılım prensiplerine dayanarak oluşturulmaktadır (Yurdugül & Aşkar, 2008). Bu yöntem, maddelerin geçerliliğini belirlemede önemli bir araç olarak, ölçeğin genel yapısının bilimsel geçerliliğini desteklemektedir. Toplam geçerlilik ölçütü (S-CVI/Ave), tüm maddelerin ortalama KGO değerinin 0.973 olarak bulunduğu söylenebilir. Bu değer, testin genel olarak yüksek bir kapsam geçerliliğine sahip olduğunu göstermektedir. Evrensel anlaşma yaklaşımı ile hesaplanan toplam geçerlilik indeksi (S-CVI/UA) ise 0.867 olarak hesaplandığı söylenebilir. Bu değer, tüm maddelerin büyük çoğunluğunun uzmanlar tarafından tamamen uygun bulunduğunu ifade etmektedir. Buna göre tüm maddelerin test formunda kalmasına karar verilmiştir.

Duygusal Durumlarda Empati Testi'nin empati gelişimini doğru bir şekilde değerlendirebilme derecesini belirleyebilmek amacıyla, önceden belirlenen çalışma grubunda yer alan anaokullarına devam eden 48-72 aylık 50 çocukla ön uygulama gerçekleştirilmiştir. Ön uygulamada yer alan çocukların kişisel bilgi formları çocukların velileri tarafından doldurulmuştur. Kişisel bilgi formunda, çocuklara yönelik cinsiyet, doğum sırası, okul öncesi eğitime devam süresi gibi sorular ebeveynlerine ilişkin ise yaş, öğrenim durumu, mesleği gibi bilgilere yönelik sorulara yer verilmiştir. Değerlendirme aracının ön uygulama sırasında maddelerin, yönergelerinin ve görsellerin anlaşılabilirliği ve çocukların katılımına ilişkin herhangi bir sorunla karşılaşılma durumu. Ayrıca ön uygulama sonuçları, maddelerin ve yönergelerin anlaşılabilirliği, çocukların katılımı yönünden değerlendirilmiş ve maddelerin uygun olduğu görülmüştür. Ön uygulama sonuçlarına göre, değerlendirme aracında bir değişiklik yapılmamıştır. Buna göre ön uygulama sonucunda deneme uygulamasına geçilmiştir.

“Duygusal Durumlarda Empati Testi'nin geçerlik ve güvenilirliğini test etmek amacıyla çalışma grubuna dahil edilen 48-72 aylık 450 çocuğa ölçme aracı uygulanmıştır. Ön uygulama sonucunda ölçekte bir değişiklik yapılmadığından ön uygulama grubundaki 50 çocuk araştırma grubuna dahil edilmiştir. Böylece toplamda 500 çocuk ile deneme uygulaması yapılmıştır.

Araştırma kapsamında geliştirilen Duygusal Durumlarda Empati Testi'nin geçerliğinin incelenmesi amacı ile öncelikle madde analizi yapılmıştır. Madde analizi sonuçları Tablo 3'te gösterilmektedir. Tablo 3'te her bir madde için Madde Güçlük İndeksi ve Madde Ayırt Edicilik İndeksi yer almaktadır.

Tablo 3. Madde Güçlük ve Ayırt Edicilik İndeksi

Maddeler	Madde Güçlük	Madde Ayırt edicilik	Madde Güçlük	Madde Ayırt edicilik
A1	0,685	0,334	Kolay	İyi
A2	0,673	0,274	Kolay	Düzeltililebilir
B1	0,660	0,246	Kolay	Düzeltililebilir
B2	0,682	0,288	Kolay	Düzeltililebilir
C1	0,688	0,265	Kolay	Düzeltililebilir
C2	0,667	0,307	Kolay	İyi
D1	0,672	0,378	Kolay	İyi
D2	0,658	0,419	Kolay	Çok İyi
E1	0,713	0,414	Çok Kolay	Çok İyi
E2	0,712	0,357	Çok Kolay	İyi
F1	0,680	0,464	Kolay	Çok İyi
F2	0,672	0,418	Kolay	Çok İyi
G1	0,672	0,385	Kolay	İyi
G2	0,640	0,319	Kolay	İyi
H1	0,652	0,316	Kolay	İyi

H2	0,665	0,253	Kolay	Düzeltililebilir
I1	0,705	0,381	Çok Kolay	İyi
I2	0,658	0,420	Kolay	Çok İyi
J1	0,677	0,459	Kolay	Çok İyi
J2	0,700	0,308	Çok Kolay	İyi
K1	0,672	0,214	Kolay	Düzeltililebilir
K2	0,630	0,251	Kolay	Düzeltililebilir
L1	0,647	0,366	Kolay	İyi
L2	0,635	0,345	Kolay	İyi
M1	0,672	0,308	Kolay	İyi
M2	0,682	0,301	Kolay	İyi
N1	0,720	0,310	Çok Kolay	İyi
N2	0,697	0,368	Kolay	İyi
O1	0,715	0,319	Çok Kolay	İyi
O2	0,678	0,353	Kolay	İyi
Toplam	0,676	1,000	Kolay	İyi

Madde güçlük indeksi 0,50-0,69 aralığında ise kolay, 0,70-1 aralığında ise çok kolay olarak; madde ayırt edicilik indeksi ise 0,20-0,39 aralığında ise düzeltililebilir, 0,40'ın üzerinde ise çok iyi ayırt ediciliğe sahip olarak değerlendirilmektedir (Hasançebi, Terzi ve Küçük, 2020). Madde güçlük ve ayırt edicilik düzeyleri Henryson Yöntemi ile ölçülmüş olup veriler incelendiğinde genel olarak maddelerin kolay ve çok iyi düzeyde ayırt edici olduğu söylenebilir.

Yapı Geçerliliğine Ait Bulgular

Duygusal Durumlarda Empati Testinin yapı geçerliliğini sınamak için deneme uygulaması verileri ile açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Daha sonra açımlayıcı faktör analizi ile yapısı belirlenen ölçme aracı ile esas uygulama yapılmıştır. Esas uygulama ile elde edilen verilerin yapı geçerliliği için doğrulayıcı faktör analizi ve ölçme değişmezliği sınanmıştır.

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

Duygusal Durumlarda Empati Testinin deneme formunun 500 çocuğa uygulanması ile elde edilen verilere ilişkin yapı geçerliliğinin incelenmesi ve faktörlerinin ortaya çıkarılması amacıyla açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi yapılmadan önce KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Barlett's Küresellik testi değerleri incelenmiş, örneklem büyüklüğünün faktörleştirmeye uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Testin yapı geçerliliğine ait açıklayıcı faktör analizi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktör Adı	Yönergeler	Faktör Ağırlığı	Faktör Açıklayıcılığı (%)
Mutluluk	A1	0,832	17,38
	A2	0,846	
	B1	0,789	
	B2	0,815	
	C1	0,859	
	C2	0,806	
Üzüntü	D1	0,866	17,16
	D2	0,853	
	E1	0,859	
	E2	0,882	
	F1	0,869	
	F2	0,881	
Şaşkınlık	G1	0,870	16,76
	G2	0,880	
	H1	0,897	
	H2	0,910	

	I1	0,862	
	I2	0,868	
Öfke	J1	0,823	
	J2	0,886	
	K1	0,876	
	K2	0,886	17,00
	L1	0,886	
	L2	0,910	
Korku	M1	0,895	
	M2	0,884	
	N1	0,893	
	N2	0,874	17,20
	O1	0,886	
	O2	0,891	
Toplam			85,50
KMO Geçerliliği			0,615
Barlett	ki-kare		4709,22
	p		0,001*

Tablo 4 incelendiğinde örneklem büyüklüğünün yeterli olup olmadığını açıklayan KMO değerinin 0,615 olarak tespit edildiği görülmektedir. Field'e (2000) göre KMO değerinin alt sınırı 0,50 olarak kabul edilir. Bu ifadeye göre Duygusal Durumlarda Empati Testi için hesaplanan KMO değerinin, faktör analizi için uygun olduğu söylenebilir. Barlett değeri ise $\chi^2 = 4709,22$, $p = 0,001$ olarak hesaplanmış ve örneklem büyüklüğünün faktörleştirmeye uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar dikkate alınarak beş alt boyutta (mutluluk, üzüntü, şaşkınlık, korku, öfke) maddelerin faktör ağırlıklarına bakılmış ve AFA sonuçları hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda ölçme aracının her bir maddesinin faktör yük değeri 0,70'in üzerinde olduğu için maddelerin buldukları boyutta iyi bir şekilde amacına hizmet ettiği söylenebilir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

Deneme uygulaması sonrasında son hali verilen Duygusal Durumlarda Empati Testi 600 çocuğa uygulanmış ve elde edilen ölçümlere ilişkin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Deneme uygulaması sonrasında AFA ile ortaya konan ölçek yapılarının, tekrar toplanan veri ile uyumluluğu Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile incelenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi ile model uyumu değerlendirilirken χ^2 , CFI, NFI, NNFI, SRMR, IFI ve RMSEA uyum iyiliği indeksleri değerlendirilmiştir.

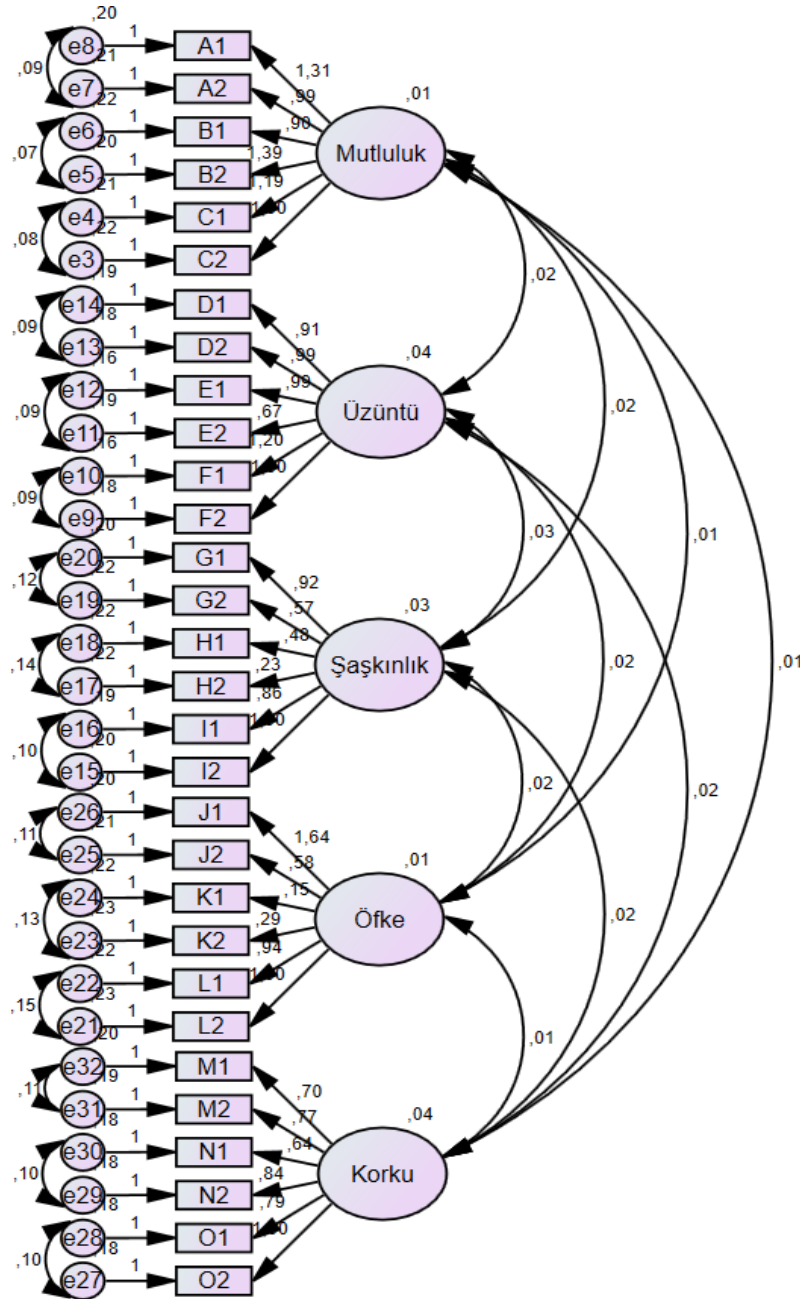
Duygusal Durumlarda Empati Testi'ne ilişkin doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Uyum İndeksi	Elde Edilen Değer	Yorum
KiKare/sd	1,811	İyi uyum= <5
GFI	0,930	İyi uyum =>.90
AGFI	0,914	İyi uyum =>.85
NFI	0,857	Kabul edilebilir uyum=>.95
IFI	0,930	İyi uyum =>.90
CFI	0,929	İyi uyum=>.95
RMSEA	0,037	Kabul edilebilir uyum= <.08

Tablo 5 incelendiğinde doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ile modelin veri setini büyük ölçüde uyumlu olduğu söylenebilir. Çoğu uyum indeksi, modelin iyi bir uyum sağladığını, özellikle RMSEA, GFI ve AGFI gibi indekslerin mükemmel ve iyi uyum değerlerinde olduğunu belirtmektedir. Ancak NFI ve CFI değerleri, uyumun ideal seviyede olmadığını ve modelde bazı iyileştirmelerin yapılabileceğini göstermektedir. Genel olarak, modelin yapı geçerliliği açısından güvenilir ve geçerli bir yapıya sahip olduğu söylenebilir, ancak NFI ve CFI değerlerinin daha yüksek olabilmesi için modelde bazı düzenlemeler yapılmasının faydalı olacağı söylenebilir.

Teste ilişkin ölçek yol diyagramı Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. Ölçek yol diyagramı

Şekil 2 incelendiğinde maddelerin faktör yüklerinin 0,789 ile 0,910 arasında değiştiği görülmektedir. Hata varyansı değerlerinin ise 0,16 ile 0,22 arasında olduğu ve 0,90 değerinden

küçük olduğu görülmektedir. Faktör yük değerlerinin ve hata değerlerinin istenilen düzeyde olduğu ölçeğin madde bazında doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Diyagrama bakıldığında testin, tek faktörlü bir ölçme aracı olarak görüldüğü söylenebilir. DFA sonuçlarına bağlı olarak AMOS programında diyagramı oluşturularak modele ait değişkenler, t değerleri, faktör yükleri ve uyum iyiliği değerleri bu diyagramda özet olarak görülebilir.

Güvenirlilik Analizleri

Bu bölümde ‘Duygusal Durumlarda Empati Testi’nin güvenirliliğine ilişkin yapılan KR-20 ve test tekrar test yöntemleri sonuçlarına yer verilmiştir. Tablo 6’da teste ilişkin KR-20 güvenirlilik katsayısına ait sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 6. Duygusal Durumlarda Empati Testi’nin KR-20 Bulguları

Faktör Adı	Yönergeler	KR-20 Güvenirlilik
Mutluluk	A1	0,745
	A2	
	B1	
	B2	
	C1	
	C2	
Üzüntü	D1	0,681
	D2	
	E1	
	E2	
	F1	
	F2	
Şaşkınlık	G1	0,738
	G2	
	H1	
	H2	
	I1	
	I2	
Öfke	J1	0,687
	J2	
	K1	
	K2	
	L1	
	L2	
Korku	M1	0,714
	M2	
	N1	
	N2	
	O1	
	O2	
Toplam		0,732

Tablo 6 incelendiğinde testin KR-20 güvenirlilik kat sayısı 0,732 olarak bulunmuştur. Güvenirlilik katsayısının 0 ile 1 arasında değer alabileceği, gözlenen durumlarda hata olmaması 1, tümünde hata olması 0 olarak ifade edilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Kalaycı (2008)’e göre bir test için hesaplanan güvenirlilik katsayısı değerinin 0.80 ile 1.00 arasında olması ölçme aracının yüksek derecede güvenilir olduğuna, 0.60 ile 0.80 arasında olması oldukça güvenilir olduğuna, 0.60 ve altında ise güvenirliliğin düşük veya çok düşük olduğunu işaret etmektedir. Bu durumda, Duygusal Durumlarda Empati Testi’nin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

Test tekrar test güvenirligini hesaplamak için 30 maddelik değerlendirme aracının son hali esas uygulama bittikten üç hafta sonra 50 çocuğa tekrar uygulanmıştır. Test tekrar test için uygulamalar esas uygulama ile aynı koşullarda geręekleřtirilmiřtir. Elde edilen ölçümlerin normal dağılıp dağılmadığına bakmak için Shapiro-Wilk testi incelenmiştir. Yapılan analizler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Test Tekrar Test Güvenirligine Ait Sonuçlar

	r	
Mutluluk	.810	Yüksek
Üzüntü	.776	Kabul Edilebilir
şaşkınlık	.916	Yüksek
Öfke	.944	Yüksek
Korku	.844	Yüksek
Toplam Puan	.872	Yüksek

Tablo 7 incelendiğinde Shapiro-Wilk testinin anlamlı bulunduğu söylenebilir ($p=0.12$, $W=0.83$). Normal dağılım gösterdiği kabul edildiği için test tekrar test güvenirliginde Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Test tekrar test verilerine göre değerlerin 0,776 ile 0,944 arasında değiştiği söylenebilir. Ölçüm sonuğlarından sadece ‘üzüntü’ faktörünün 0.776 değeri ile kabul edilebilir, diğer faktörlerin ise yüksek korelasyona sahip olduğu görölmektedir. Sonuçlar incelendiğinde test tekrar testin kararlılık anlamındaki güvenirlik değerinin 0,872 olduğu görölmektedir. Bu sonuğlara ilişkin “Duygusal Durumlarda Empati Testi” ne dayalı elde edilen ölçümlerin zaman içinde kararlı olduğu söylenebilir. Yapılan analiz sonuçları ışığında beş alt boyuttan ve 30 maddeden oluşan “Duygusal Durumlarda Empati Testi”nin geçerli ve güvenilir bir test olarak kullanımının uygun olduğu düşünölmektedir. Ölçme verilerine bakıldığında test puanlarının güvenilir olduğu söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma çocukların empati becerisini değerlendirmek amacıyla geliştirilen “Duygusal Durumlarda Empati Testi”nin geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapmak üzere yapılmıştır. 2023-2024 eğitim öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ve özel anaokulları/anasınıflarına devam eden 48-72 aylık çocuklar ve ebeveynleri çalışmanın verilerini sağlamıştır. Duygusal Durumlarda Empati Testi’nin ilk olarak kapsam geğerliği incelenmiştir. Bu bağlamda bir çocuk gelişimi uzmanı, bir ilköğretim alan uzmanı, üç okul öncesi eğitimi alan uzmanından alınan görüşler doğrultusunda testin kapsam geçerlik indeksi (KGİ) hesaplanmıştır. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda 30 maddelik testin nihai hali hazırlanmıştır.

Kapsam geğerliliğin ardından testin yapı geğerliliğini incelemek için açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Analizlerin sonucunda 5 alt boyuttan oluşan tek faktörlü bir yapı oluşturulmuştur ve testin yapı geğerliliklerinin sağlanmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Duygusal Durumlarda Empati Testi’nin güvenirligine ait değerlendirmeler ise KR-20 ve test tekrar test analizleri ile ölçölmüştür. KR-20 sonucu 0,732; test tekrar test sonuçlarının da 0.776 ve 0.944 aralığında bulunan testin güvenilir bir ölçme aracı olduğu düşünölmektedir.

Bu araştırmada empati becerisi, alan yazında ortak kabul edilen duygu durumları göz önünde bulundurularak madde yazımı yapılmıştır. Mevcut araştırmalarda daha çok kağıt-kalem testleri yer almaktadır ancak çocuklarla birebir çalışılan bir empati ölçme aracının eksikliği görölmüştür. Duygusal Durumlarda Empati Testi’nin kısa, materyal gerektirmeyen ve

uygulanması kolay bir ölçek olması nedeniyle bu kapsamda gerçekleştirilecek değerlendirmelerde tercih edilebilecek kullanışlı bir ölçek olduğu düşünülmektedir. Yapılan alanyazın taramaları, testin çocuklara uygulanması ve geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda mutluluk, üzüntü, şaşkınlık, öfke ve korku duygularının anlamlandırılması ve bu duygusal durumlara yönelik empati becerisini ölçmek için resimli bir ölçme aracı ortaya çıkarılmıştır. İstatistiksel analizlerin verdiği geçerlik ve güvenilirlik bulguları sonucunda 30 maddelik 5 alt alandan oluşan ‘Duygusal Durumlarda Empati Testi’nin geçerli ve güvenilir bir değerlendirme aracı olduğu kabul edilmiştir.

Araştırma sonucunda edinilen bilgiler ışığında aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- ‘Duygusal Durumlarda Empati Testi’ 48-72 aylık çocuklar için hazırlanmıştır. Testin ilköğretim birinci sınıfı da kapsayacak şekilde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılarak çocukların empati becerilerinin boylamsal olarak değerlendirilmesine imkan sağlanabilir.
- ‘Duygusal Durumlarda Empati Testi’nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Ankara Yenimahalle ilçesinde yapılmıştır. Testin geniş bir örneklem grubu ile Türk çocukları için norm çalışması yapılabilir.
- Sosyal-duygusal gelişimin temel yapıtaşlarından olan empati becerisinin ölçülmesi amacıyla hazırlanan bu testin uygulanmasına yönelik öğretmenlere eğitimler verilebilir.
- ‘Duygusal Durumlarda Empati Testi’ empati ile ilgili yapılacak yeni çalışmalarda değerlendirme aracı olarak kullanılabilir.
- ‘Duygusal Durumlarda Empati Testi’ değerlendirmede kullanılacağı eğitim programı geliştirme çalışmaları yapılabilir.
- ‘Duygusal Durumlarda Empati Testi’ cinsiyet, yaş veya ebeveyn eğitim düzeyi değişkenlerinin çocukların empati gelişimine etkisi açısından test edilebilir.
- Okul Öncesi Eğitim Programı’nın çocukların empati gelişimlerine ilişkin etkileri ‘Duygusal Durumlarda Empati Testi’ kullanılarak değerlendirilebilir.

Yayın Etiği

Gazi Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 06.03.2024 tarihinde E-77082166-302.08.01-896700 sayılı etik kurul onayı ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2024 yılında “Duygusal Durumlarda Empati Testinin 48-72 Aylık Çocuklarda Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması” adlı yüksek lisans tezi olarak yayınlanmıştır.

Araştırmada ilk yazar araştırmacı yazar olarak, ikinci yazar danışman olarak görev almışlardır.

Kaynakça

- Aral, N., Kandır, A., & Can Yaşar, M. (2011). *Okul öncesi eğitim / okul öncesi eğitim programı*. Ankara: Ya-Pa.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Comrey, A., & Lee, H. (1992). *A first course in factor analysis*. New York: Psychology. <https://doi.org/10.4324/9781315827506>
- Crocker, L., & Algina, J. (1986). *Introduction to classical and modern test theory*. California: Wadsworth.
- Dökmen, Ü. (2004). *İletişim çatışmaları ve empati*. Ankara: Sistem.

- Eisenberg, N., & Miller, P. (1987). The relation of empathy to prosocial and related behaviors. *Psychological Bulletin*, 101(1), 91-119. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.101.1.91>
- Erkuş, A. (2012). Varolan ölçek geliştirme yöntemleri ve ölçme kuramları psikolojik ölçek geliştirmede ne kadar işlevsel: Yeni bir öneri. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 3(2), 279-290.
- Fraenkel, J., Wallen, N., & Hyun, H. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill.
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. New York: Bantam.
- Hasançebi, B., Terzi, Y., & Küçük, Z. (2020). Madde güçlük indeksi ve madde ayırt edicilik indeksine dayalı çeldirici analizi. *Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10 (1), 224-240. <https://doi.org/10.17714/gumusfenbil.615465>
- Kandır, A., & Alpan, Y. (2008). Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime anne-baba davranışlarının etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 33-38. <https://doi.org/10.21560/spcd.50742>
- Kaya, A., & Siyez, D. (2010). KA-Sİ çocuk ve ergenler için empatik eğilim ölçeği. *Eğitim ve Bilim*, 35(156), 110-125.
- Klein, P. (1994). *An easy guide to factor analysis*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315788135>
- MacCallum, R., Widaman, K., Zhang, S., & Hong, S. (1999). Sample size in factor analysis. *Psychological Methods*, 4(1), 84-99. <https://doi.org/10.1037/1082-989X.4.1.84>
- Miller, P., & Marian, A. (1997). Emotional, cognitive, behavioral, and temperament characteristics of high-empathy children. *Motivation and Emotion*, 21, 109-125. <https://doi.org/10.1023/A:1024430532155>

Exedended Abstract

Introduction

Early childhood, defined as the period from birth to eight years, is a critical stage in human development. During this phase, significant progress is made in physical, socio-emotional, motor, cognitive, and language domains. Among these, socio-emotional development is particularly vital, as it lays the foundation for interpersonal relationships and emotional well-being later in life. Children develop essential skills during this period, such as recognizing and regulating their own emotions and understanding the emotions of others, which are crucial for empathy. Empathy, the ability to comprehend and share the feelings of others, is central to social interaction and prosocial behaviors.

The importance of empathy has been emphasized in numerous studies, particularly regarding its role in early childhood. Research by Eisenberg and Miller (1987) highlights that children who demonstrate high levels of empathy are more likely to exhibit prosocial behaviors, such as helping, sharing, and comforting others. Moreover, empathy is linked to emotional intelligence, as outlined by Goleman (1995), which is essential for understanding oneself and navigating interpersonal dynamics effectively. However, despite the growing recognition of empathy's importance, there remains a lack of reliable and valid tools for assessing empathy in young children, especially those aged 48–72 months. This gap in the literature underlines the need for a developmentally appropriate, culturally sensitive, and psychometrically robust measurement tool.

This study addresses this gap by developing and validating the Emotional Situations Empathy Test (ESET), a structured instrument designed to evaluate empathy in children aged 48–72 months. The ESET incorporates pictorial stimuli and simple, child-friendly instructions to ensure that it aligns with the cognitive and linguistic capacities of this age group. The study

aims to answer the question: “Is the Emotional Situations Empathy Test a valid and reliable tool for assessing empathy in young children?”

Method

The research employs a quantitative survey design to evaluate the validity and reliability of the ESET. The study was conducted during the 2023–2024 academic year in the Yenimahalle district of Ankara, Turkey. The sample consisted of 1100 children aged 48–72 months attending public and private preschools affiliated with the Ministry of National Education. The sampling process involved selecting schools and participants based on convenience and willingness to participate, ensuring representation across different demographics.

The ESET was developed as a structured measure consisting of 30 items organized into five subdimensions: happiness, sadness, anger, fear, and surprise. Each item includes a pictorial representation of an emotional situation, accompanied by a simple prompt. Children were asked to identify or interpret the emotions depicted, allowing researchers to assess their empathetic responses. The test was administered individually in quiet, child-friendly environments to minimize distractions and optimize engagement.

Validity and Reliability Procedures

Content validity was assessed through expert evaluations. Five experts in child development and early education reviewed the test items for relevance, clarity, and developmental appropriateness. The content validity index (CVI) was calculated as 0.867, indicating high agreement among experts. Construct validity was examined using exploratory factor analysis (EFA) and confirmatory factor analysis (CFA). EFA was performed on data from a pilot study involving 500 children to identify the underlying factor structure, while CFA was conducted on data from the main sample of 600 children to confirm the model's fit.

Reliability analyses included calculating the KR-20 coefficient to assess internal consistency and conducting a test-retest procedure to evaluate temporal stability. The test-retest reliability was assessed with 50 children three weeks after the initial administration. Data were analyzed using statistical software, with emphasis on model fit indices, such as RMSEA, CFI, and SRMR, for CFA results.

Results

The EFA revealed that the test items grouped into the five intended subdimensions, with factor loadings exceeding 0.70. These results suggest that the items effectively measure the targeted emotional constructs. The CFA results further supported the model fit, with indices such as RMSEA (0.037), CFI (0.929), and GFI (0.930) indicating strong construct validity. Although some indices, such as NFI (0.857), suggested room for improvement, the overall model was deemed satisfactory.

The KR-20 coefficient for the ESET was calculated as 0.73, reflecting acceptable internal consistency. Test-retest reliability coefficients ranged from 0.776 to 0.944 across the five subdimensions, demonstrating the tool's stability over time. These findings indicate that the ESET is a reliable instrument for assessing empathy in young children.

Discussion

The study provides compelling evidence for the validity and reliability of the Emotional Situations Empathy Test. The strong content validity index highlights the test's developmental and cultural relevance, while the factor analysis results confirm its structural integrity. The five subdimensions—happiness, sadness, anger, fear, and surprise—capture a comprehensive range of emotional experiences, making the test suitable for evaluating empathy in diverse contexts.

Compared to traditional paper-and-pencil assessments, the ESET's pictorial format and interactive nature make it particularly effective for young children, who may have limited reading and verbal skills. The test's simplicity and brevity (average completion time of 15–20 minutes) further enhance its practicality for use in educational and clinical settings.

These findings align with previous research emphasizing the importance of empathy assessment in early childhood. For instance, Miller and Marian (1997) demonstrated that early empathy development predicts positive social outcomes, such as conflict resolution and peer acceptance. By providing a reliable tool to measure empathy, the ESET can facilitate interventions aimed at fostering prosocial behaviors and emotional intelligence in young children.

However, the study has certain limitations. The sample was drawn exclusively from Ankara's Yenimahalle district, which may limit the generalizability of the findings. Future research should replicate the study with more diverse and larger samples to establish normative data for the test. Additionally, longitudinal studies could explore the stability of empathy development and the test's predictive validity over time.

Conclusion

The Emotional Situations Empathy Test is a valid and reliable instrument for assessing empathy in children aged 48–72 months. Its development addresses a critical gap in early childhood research, providing a practical tool for educators, researchers, and clinicians. Future studies should expand the test's application to different age groups, cultural contexts, and longitudinal designs to further validate its effectiveness.

| Review Article\ Derleme Makalesi | e-ISSN:2458-9128

Farklı Kültürlerde Çizgi Filmlerin Analizi Analysis of Cartoons in Different Cultures

Melis AY YÜZÜGÜLDÜ (0000-0001-5972-7042)¹, Esra KAVAK (0009-0004-0946-9670),
²Nisa Eylül SARIAL (0009-0002-8260-5750)³

• **Geliş Tarihi:** 9 Oca. 2025

• **Kabul Tarihi:** 22 Oca. 2025

• **Yayın Tarihi:** 28 Şub. 2025

To cite this article: Ay Yüzügüldü, M., Kavak, E. ve Sarial, N.E. (2025). Farklı kültürlerde çizgi filmlerin analizi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 10(1), 27-35. <https://doi.org/10.37754/ijeces.1624247>

Öz

Bu çalışma, dört farklı çocuk animasyon dizisinin kültürel temalarını, değerlerini ve çocukların gelişimine olan etkilerini incelemektedir. "Pepee," "Caillou," "Heidi" ve "Maşa ile Koca Ayı" gibi popüler animasyonlar, farklı kültürlerden gelen yapımlar olmasına rağmen benzer sosyal ve duygusal gelişim temalarını işlemektedir. Çalışma, her bir çizgi filmin içerdiği kültürel değerleri, karakter yapılarını ve eğitimsel içeriklerini analiz ederek, çocukların sosyal becerilerinin, empati kurma yeteneklerinin ve sorun çözme becerilerinin nasıl şekillendiğine dair bulgular sunmaktadır. "Pepee," Türk kültürüne odaklanarak, çocuklara empati, toplumsal farkındalık ve aile bağlarının önemini öğretirken, "Caillou" çok kültürlü bir yaklaşım sergileyerek farklılıkları kabul etmeyi vurgulamaktadır. "Heidi," doğa sevgisi ve aile bağları üzerine yoğunlaşırken, "Maşa ile Koca Ayı" eğlenceli bir dil kullanarak çocukların sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik bir yapım olarak dikkat çekmektedir. Bu çizgi filmlerin çocuklar üzerindeki etkisi, kültürel ve pedagojik bağlamda önemli bir yere sahiptir. Eğitimsel içerikleri, çocukların gelişimine katkı sağlamak ve evrensel değerleri öğretmektedir. Ayrıca, her bir yapımın kültürel bağlamı, izleyicilere farklı bakış açıları sunarak kültürel çeşitliliğin önemini vurgulamaktadır. Çalışma, bu animasyonların çocukların erken yaşta öğrenmelerini destekleyici araçlar olarak işlev gördüğünü ve her birinin kendi kültüründe çocukların değer kazanımına katkıda bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çizgi film, Çocuk gelişimi, Farklı kültürler, Sosyal gelişim

Abstract

This study examines the cultural themes, values, and developmental impacts of four popular children's animated series: "Pepee," "Caillou," "Heidi," and "Masha and the Bear." Although these animated shows originate from different cultural backgrounds, they address similar social and emotional development themes. The study analyzes the cultural values, character structures, and educational content of each series, providing insights into how they shape children's social skills, empathy, and problem-solving abilities. "Pepee" focuses on Turkish culture, teaching children empathy, social awareness, and the importance of family bonds, while "Caillou" adopts a multicultural approach, emphasizing the acceptance of differences. "Heidi" centers on nature love and family ties, and "Masha and the Bear" stands out with its entertaining language, aiming to develop children's social skills. The impact of these animated series on children holds significant cultural and pedagogical value. Their educational content contributes to children's development and teaches universal values. Additionally, the cultural context of each series offers viewers different perspectives, highlighting the importance of cultural diversity. This study

1 Öğr. Gör, İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, Türkiye, cg.melisay@gmail.com, 0000-0001-5972-7042

2 İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, Türkiye, eskavakk2134@gmail.com, 0009-0004-0946-9670

3 İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, Türkiye, nisaeylulsarial@gmail.com, 0009-0002-8260-5750

demonstrates that these animated shows serve as effective tools for supporting early learning and contribute to children's value acquisition in their respective cultures.

Key words: Cartoons, Child development, Different cultures, Social development

Giriş

Kültür, bireylerin ve toplumların yaşam biçimlerini şekillendiren maddi ve manevi değerlerin toplamıdır. Aile ile başlayan kültürel kodların aktarımı, sosyal yaşamla devam eder ve toplumların kendi kültürlerini sürdürmesi, toplumsal uyumu sağlamak için büyük bir önem taşımaktadır (Meydan Yıldız, 2018). Bu kültürel aktarım süreci, sadece aile içerisinde değil, aynı zamanda medyanın ve diğer sosyal araçların etkisiyle de gerçekleşmektedir. Özellikle çocuklar, medya araçlarından izledikleri çizgi filmler aracılığıyla, yaşadıkları toplumun kültürünü öğrenmekte ve bu kültürel değerleri içselleştirmektedirler. Günümüzde, birçok yerli yapım çizgi film, kültürel öğeleri izleyicilerine sunarak, çocukların hem eğlenmesini hem de kendi kültürlerini öğrenmesini sağlamaktadır. Bu şekilde, kültürün gelecek nesillere aktarılması da mümkün hale gelmektedir (Coşkun ve Köroğlu, 2016).

Bir toplumun kültürel mirası, "kulaktan kulağa veya kuşaktan kuşağa aktarılarak üretilen, yaşatılan ve gelecek kuşaklara devredilen canlı bir miras" olarak tanımlanmaktadır (Oğuz, 2009). Bu mirasın geleceğe taşınmasında aile ve çocuklar önemli bir rol oynamaktadır. Geleneksel toplumlarda, çocuklar dış dünyayı algılamaya başladıkları andan itibaren ebeveynleri tarafından toplumun kültürü ve yaşam tarzı hakkında bilgiler almaktadır. Çocuklar, oyun ve arkadaş grupları, eğitim kurumları, dini kurumlar ve kitle iletişim araçları aracılığıyla kültürle tanışılmakta ve toplumsallaşmaları sağlanmaktadır (Öğüt, 2010).

Ancak modern toplumlarda aile, toplumsal değerlerin aktarılmasında giderek daha az etkili olmaktadır. Ailelerin bu işlevleri, medya ve eğlence sektörüne devretmesiyle, kültür endüstrileri giderek egemen bir konumda yer almaktadır. Kültür endüstrileri, toplumsal değerlerin aktarılmasında önemli bir rol üstlenmekte ve geleneksel toplumsallaşma kurumlarının yerini almaktadır (Yaylagül, 2010).

Erken çocukluk döneminde en etkili ve kalıcı öğrenme yöntemi model alarak öğrenmektir (Ayıtuğu Metin vd., 2022). Bu model almanın en belirgin örneklerinden biri, çocukların çevrelerinden gözlemledikleri ve taklit ettikleri çizgi film kahramanlarıdır. Çizgi film kahramanlarının sergilediği olumlu ya da olumsuz davranışlar, çocuklar tarafından taklit edilmekte ve zamanla benimsenmektedir. Çocukların model aldığı kişiler genellikle anne, baba ve öğretmenler gibi yakın çevredeki yetişkinlerdir. Ancak günümüzde, bu gruba çizgi film kahramanları da dahil olmuştur. Albert Bandura, çocukların davranışlarını en çok etkileyen modellerin çizgi film kahramanları olduğunu vurgulamaktadır. Bandura'ya göre, çocuklar çizgi film kahramanlarının davranışlarını taklit eder ve bu davranışlar, onların kendi kişilik gelişimlerini ve karakterlerini şekillendirmede önemli bir rol oynar (Bandura, 1969; Yorulmaz, 2013).

Türkiye Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından yapılan bir araştırmaya göre, çocukların %19,5'i günde 1 saat, %27,4'ü 2 saat, %19,1'i 3 saat, %10,8'i 4 saat, %15,5'i ise günde 5 saat ve üzeri televizyon izlemektedir. Bu araştırmada dikkat çeken bir diğer nokta ise, en çok izlenen program türünün çizgi filmler olduğudur. Özellikle yabancı yapım çizgi filmler, çocukların en çok tercih ettiği programlar arasında yer almaktadır (RTÜK, 2021).

Bu makalenin amacı, farklı kültürlerdeki çizgi film kahramanlarının çocuklar üzerindeki etkilerini incelemektir. Çizgi film kahramanlarının, çocukların kültürel değerleri öğrenmeleri ve toplumsal normları içselleştirmeleri üzerindeki rolü tartışılacaktır. Ayrıca, çizgi filmlerin çocukların toplumsal yaşamla uyumlu bir şekilde büyümelerine nasıl katkı sağladığına dair bir analiz yapılacaktır.

Materyal ve Yöntem

Bu çalışma, çocuklar üzerindeki çizgi film kahramanlarının etkilerini analiz etmek amacıyla içerik analizi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, Türkiye'deki popüler yerli ve yabancı çizgi filmlerden dört örnek seçilmiştir: *Heidi*, *Maşa ile Koca Ayı*, *Pepee* ve *Caillou*. Bu çizgi filmler, çocukların izlerken etkileşimde buldukları ve davranışlarını model alabilecekleri karakterler ve temalar açısından zengin içerikler sunmaktadır.

Etik Önlemler

Etik kurul izni, katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren çalışmalarda, insan ve hayvanların kullanıldığı çalışmalarda, olgu sunumlarında, başkalarına ait ölçeklerin kullanımı durumlarında gereklidir (Demir, 2024). Bu makale, derleme çalışması kapsamında olduğundan etik kurul onayı alınmasına gerek duyulmamaktadır. Bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayımlanmasıyla ilgili olarak herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır. Çizgi filmler belirlenirken, dört farklı kültürün değerlerini içeren konulardan seçim yapılmıştır.

Veri Toplama

Çalışmada kullanılan çizgi filmler, Türk televizyonlarında yaygın olarak izlenen ve çocuklar arasında popüler olan yapımlardır. Bu çizgi filmler, her biri farklı kültürel temalar ve karakter özellikleri sunan yapımlardır. *Heidi*; doğa ile iç içe bir yaşamı ve değerleri yansıtırken, *Maşa ile Koca Ayı*; eğlenceli ve öğretici bir ilişkiden beslenmektedir. *Pepee* ve *Caillou* ise; Türk ve Batı kültürlerinden gelen farklı değerleri çocuklara aktaran yapımlardır.

Veri Analizi

İçerik analizi, çizgi filmlerdeki karakterlerin davranışlarını, aile yapısını, arkadaş ilişkilerini ve kültürel temaları belirlemek için kullanılmıştır. Bu analizde, çizgi filmlerin her bir bölümünden seçilen örnekler üzerinden karakterlerin sergiledikleri olumlu ve olumsuz davranışlar kodlanmıştır. Kodlama sürecinde, çocukların model alabileceği davranışlar, toplumsal normlarla ilişkili unsurlar ve kültürel öğeler dikkatle incelenmiştir. Veri analizi, her bir çizgi filmdeki ana karakterlerin davranışlarının ve kültürel temaların, çocukların toplumsal değerleri öğrenme süreçlerine nasıl etki ettiğini gösterecek şekilde yapılmıştır. Bu süreçte, her bir çizgi filmin kültürel aktarım ve toplumsal değerlerin pekiştirilmesindeki rolü değerlendirilmiştir.

Bulgular

Elde edilen bulgular, çizgi film kahramanlarının çocuklar üzerindeki etkisini anlamak için, her bir çizgi filmin çocukların davranışlarını nasıl şekillendirdiği ve kültürel değerleri nasıl iletmediği üzerine yorumlanmıştır.

Tablo 1. Pepee Çizgi Filminin İçerik Temaları ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Temalar	İçerik Öğeleri	Çocuklara Etkileri	Değerler
Aile Değeri	Aile içindeki bağlar, anne-baba ile iletişim	Aile bağlarını güçlendirir, aileyi önemserler	Türk kültüründe aile yapısının önemi vurgulanır.
Arkadaşlık ve Paylaşma	Arkadaşlar arası yardımlaşma, paylaşma	Empati kurma becerilerinin gelişimini sağlar	Sosyal ilişkilerde paylaşmanın önemi anlatılır.
Sorumluluk ve Empati	Karakterlerin sorumluluk alması, başkalarına yardım etme	Başkalarına karşı sorumluluk duygusu geliştirir	Türk kültüründe toplumsal sorumluluk ve yardımlaşma vurgulanır.
Çevre Bilinci	Doğa sevgisi, çevreyi koruma	Çocuklar çevreye karşı duyarlı hale gelir	Türk kültüründe doğa ile uyumlu yaşam anlayışı işlenir.
Dürüstlük ve Ahlaki Değerler	Karakterlerin dürüstlük ve doğruluk üzerine davranışları	Dürüst olma alışkanlıkları gelişir	Ahlaki değerler, dürüstlük Türk kültüründe önemli bir yer tutar.
Evrensel Temalar	Yardımlaşma, arkadaşlık, dürüstlük, doğa sevgisi	Çocuklar, evrensel değerleri içselleştirir	Evrensel değerler, dünya çapında geçerlidir.

Tablo 1'e göre Pepee çizgi filmi, Türk kültürüne dayalı değerleri çocuklara eğlenceli ve öğretici bir şekilde aktarırken, aynı zamanda evrensel temalar da içermektedir. Çizgi filmde, aile içindeki bağların güçlendirilmesi, arkadaşlık, paylaşma, sorumluluk ve empati gibi temel sosyal beceriler çocuklara kazandırılmaktadır. Bu temalar, çocukların sosyal gelişimlerine katkı sağlarken, aynı zamanda başkalarına karşı sorumluluk duygusu ve empati geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Çevre bilinci, doğa sevgisi ve çevreyi koruma gibi temalar da işlenerek, çocukların çevreye duyarlı hale gelmeleri sağlanmaktadır. Ayrıca, dürüstlük ve ahlaki değerler üzerine verilen mesajlar, çocukların doğruyu söyleme ve dürüst olma alışkanlıkları kazanmalarına yardımcı olmaktadır. Pepee, Türk kültüründeki aile değerleri, sosyal ilişkilerde yardımlaşma ve doğa sevgisi gibi temalarla çocukların hem kültürel hem de duygusal gelişimlerine katkı sağlarken, aynı zamanda evrensel değerleri içselleştirmelerine de olanak tanımaktadır.

Tablo 2. Caillou Çizgi Filminin İçerik Temaları ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Temalar	Alt Temalar	Örnekler
Aile İlişkileri	Aile bağları, kardeş sevgisi, ebeveynlerle anlamlı etkileşim	Kardeşine şefkat gösterme, annesine temizlikte yardım, babasına bahçe işlerinde yardım etme.
Sosyal Gelişim	Arkadaşlık, farklılıklara saygı, kapsayıcılık	Farklı etnik kökenlerden arkadaşlarla etkileşim, diyabet hastası bir arkadaş aracılığıyla sağlık farkındalığı.
Duygusal Gelişim	Empati, sabır, duyguları anlama ve ifade etme	Yeni beceriler öğrenme, korkularla yüzleşme, sabırla sorun çözme.
Çevre Bilinci	Doğa sevgisi, çevreye duyarlılık	Bahçe işleri ve doğayı keşfetme ile ilgili bölümler.
Evrensel Değerler	Hoşgörü, çok kültürlülük, çeşitliliğe saygı	Çeşitlilik ve hoşgörü temalarını işleyen bölümler; farklı kültürel geçmişlere sahip karakterlerin tanıtımı.
Kişisel Gelişim	Yardımsızlık, sorumluluk bilinci, yeni beceriler edinme	Ailesine yardım, günlük görevlerde sorumluluk alma (örneğin kardeşinin bakımını sağlama).

Tablo 2'ye göre Caillou, özellikle 2-5 yaş grubundaki çocuklara yönelik, eğitici ve öğretici bir içeriğe sahip bir çizgi filmidir. Çizgi filmde aile ilişkileri, sosyal ve duygusal gelişim, çevre bilinci gibi temalar işlenirken, farklı kültürlere ve bireysel farklılıklara saygı gibi evrensel değerler de vurgulanmaktadır. Caillou'nun günlük yaşamında karşılaştığı zorluklar ve bunları çözme yolları, çocuklara empati, sabır ve problem çözme becerileri kazandırmayı hedeflemektedir. Ailesiyle ve arkadaşlarıyla olan sevgi dolu ilişkileri, çocuklara sağlıklı sosyal bağlar kurmanın önemini öğretirken, çevre bilinci ve doğa sevgisi gibi konularla da sorumluluk

bilinci aşılanmaktadır. Çizgi film, çocukların duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimlerine katkıda bulunurken, farklılıklara saygı ve kapsayıcılık gibi evrensel temalarla zenginleştirilmektedir.

Tablo 3. Heidi Çizgi Filminin İçerik Temaları ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Temalar	Alt Temalar	Örnekler
Aile Bağları	Dede ve torun ilişkisi, aile sevgisi ve güven duygusu.	Heidi'nin dedesiyle yaşadığı sıcak ilişkiler, dedesinin ona olan sevgisi ve koruyuculuğu.
Arkadaşlık	Farklı bireylerle kurulan dostluklar ve onların yaşamlarına katkı sağlama.	Heidi'nin arkadaşı Peter ile doğada geçirdiği eğlenceli zamanlar, arkadaşı Clara'nın bedensel yetersizliğine karşı farkındalığının olması ve onunla güçlü bir bağ kurması.
Doğa Sevgisi	İsviçre Alpleri'nin güzellikleri, doğa ile uyum içinde yaşama.	Heidi'nin çiçekler toplaması, hayvanlarla dostluğu ve Alplerin doğal güzelliklerini keşfetmesi.
Empati ve Yardımlaşma	Özel gereksinimli bir arkadaş (Clara) ile kurulan ilişki, onun hayatına neşe ve umut katma.	Heidi'nin arkadaşı Clara'ya doğayı tanıtmayı, moral vermesi ve ona destek olması.
Kültürel Bağlam	İsviçre'nin doğal ve kültürel öğeleri, kırsal yaşam tarzı.	Çobanlık, dağ köylerindeki yaşam ve gelenekler.
Duygusal Gelişim	Çocukların duygusal dünyasına hitap eden olaylar; mutluluk, özlem ve bağlılık temaları.	Heidi'nin dedesinden ayrılmak zorunda kalınca yaşadığı üzüntü, sonra yeniden kavuştuğundaki mutluluğu.

Tablo 3'e göre Heidi çizgi filmi, çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerine yönelik önemli katkılar sağlayan bir içerik sunmaktadır. Çizgi filmde aile bağlarının sıcaklığı ve güven duygusu, çocuklara sağlıklı aile ilişkilerinin önemini öğretmektedir. Heidi'nin farklı bireylerle kurduğu dostluklar, sosyal ilişkilerin ve yardımseverliğin önemini vurgulamaktadır. Özellikle Clara ile olan ilişkisi, çocuklara özel gereksinimli bireylere karşı empati ve destek gösterme konusunda farkındalık kazandırmaktadır. Doğa sevgisi ve çevreyle uyum içinde yaşama temaları, çocukların çevresel duyarlılıklarını artırmaktadır. İsviçre Alpleri'nin doğal güzellikleri ve kırsal yaşam tarzı, kültürel farkındalık kazandırarak çocukların farklı yaşam biçimlerini tanımalarına olanak tanımaktadır. Heidi'nin pozitif enerjisi ve güçlü karakteri, çocuklara olumlu bir rol model sunarken, çizgi filmin duygusal yoğunluğu çocukların empati becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda Heidi, çocukların sosyal, duygusal ve kültürel gelişimlerini destekleyen çok yönlü bir yapıma örnek teşkil etmektedir.

Tablo 4. Maşa ile Koca Ayı Çizgi Filminin İçerik Temaları ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Temalar	Alt Temalar	Örnekler
Arkadaşlık ve Bağlılık	Farklı karakterler arasında oluşan güçlü bağlar ve dostluk ilişkisi.	Maşa'nın çok hareketli olmasına rağmen Koca Ayı'nın ona sabır ve sevgiyle yaklaşması.
Eğlence ve Mizah	Çocuklara yönelik eğlenceli ve komik durumların işlenmesi.	Maşa'nın oyun oynarken ortalığı karıştırdığı ve Koca Ayı'nın durumu düzeltmeye çalıştığı sahneler.
Sorun Çözme	Günlük hayatta karşılaşılan sorunlara yaratıcı ve eğlenceli çözümler üretme.	Maşa'nın bir sorun yarattığında, Koca Ayı'nın onu sakinleştirerek çözüm bulması.
Kültürel Öğeler	Rus halk kültürüne ait motiflerin ve doğa ile uyumlu yaşam anlayışının yansıtılması.	Koca Ayı'nın sakinliği ve doğa sevgisi, Rus kültüründeki bilge ve uyumlu karakterlere atıfta bulunmaktadır.
Empati ve Duygusal Gelişim	Başkalarının duygularını anlamaya yönelik sahneler ve karakterlerin birbirlerine destek olması.	Maşa'nın yaptığı hatalardan ders alarak Koca Ayı'ya teşekkür etmesi ya da pişmanlık göstermesi.

Eğitim ve Sosyal Beceriler	Çocukların empati, sosyal ilişki ve iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik eğitici içerik.	Maşa'nın farklı hayvanlarla etkileşim kurarak sosyal becerilerini geliştirdiği bölümler.
Modern Animasyon Teknikleri	3D animasyonun etkileyici görsellerle birleşerek çocukların ilgisini çekecek şekilde sunulması.	Renkli, canlı görseller ve zengin detaylara sahip sahneler.

Tablo 4'de Maşa ile Koca Ayı, çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleyen eğlenceli ve öğretici bir yapımlar olarak öne çıkmaktadır. Çizgi film, arkadaşlık, empati ve sorun çözme gibi temaları ele alırken, mizahi anlatımıyla izleyicilere keyifli bir deneyim sunmaktadır. Maşa'nın enerjik ve yaramaz karakteri, çocuklara günlük hayatta karşılaşılabilecekleri durumları eğlenceli bir şekilde keşfetme fırsatı sunmaktadır. Koca Ayı'nın sakin ve bilge tavırları, çocuklara sabır ve anlayışın önemini öğretmektedir. Rus kültürüne ait motifler, evrensel temalarla birleşerek farklı kültürlerden izleyicilere hitap etmektedir. Doğa manzaraları ve karakter tasarımlarındaki detaylar, çocukların görsel algılarını geliştirecek niteliktedir. Ayrıca, 3D animasyon tekniğiyle üretilmiş olması, modern animasyon endüstrisinin güçlü bir örneği olarak dikkat çekmektedir.

Çizgi film, eğitimsel bir araç olarak çocukların empati kurma, sosyal ilişkiler geliştirme ve sorun çözme becerilerini desteklerken, eğlenceli yapısıyla geniş bir izleyici kitlesine hitap etmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, farklı kültürlerden dört popüler çizgi film Heidi, Maşa ile Koca Ayı, Caillou, ve Pepee çocukların sosyal, duygusal, eğitsel ve kültürel gelişimleri üzerindeki etkileri açısından incelenmiştir. Çizgi filmlerin, çocuklara sundukları değerler ve mesajlar aracılığıyla onların gelişim süreçlerine önemli katkılar sağladığı görülmüştür. Bu bölümde, elde edilen bulguların daha geniş bir bağlamda tartışılması ve sonuçların detaylandırılması amaçlanmaktadır.

Çizgi filmler, çocukların bilişsel, sosyal ve kültürel gelişim süreçlerinde güçlü birer araç olarak öne çıkmaktadır. Heidi, çocuklara doğa sevgisi ve aile bağlarının önemini vurgulayan bir yapımlar olarak, özellikle kırsal yaşamın sıcaklığını ve toplumsal dayanışmayı ele almıştır. Johanna Spyri'nin romanından uyarlanan bu yapımlar, çocukların empati ve sosyal farkındalık geliştirmelerine katkı sağlamaktadır (Schmid, 2017). Doğal çevrenin hikayede önemli bir yer tutması, çocukların doğayla bağ kurma ve çevre bilinci geliştirme süreçlerine olumlu bir şekilde yansıtılabilir.

Maşa ile Koca Ayı, mizahi bir anlatımla çocukların problem çözme becerilerini geliştirmelerine destek olmaktadır. Maşa'nın hareketliliği ve Koca Ayı'nın sakin tavırları, çocukların farklı karakter özelliklerini ve bu özelliklerin sosyal ilişkilerdeki etkilerini anlamalarına olanak tanır (Ivanov, 2018). Ayrıca, dizinin Rus kültürüne ait unsurlar barındırması, yerel motiflerin evrensel mesajlarla harmanlanabileceğini göstermektedir. Bu durum, çocukların farklı kültürlerle karşı olumlu bir tutum geliştirmelerine katkıda bulunabilir.

Caillou, çocukların günlük yaşam deneyimlerini sade bir dille ele alarak, onların öz güven ve merak duygularını desteklemektedir. Çizgi film, çocukların yaşadıkları küçük zorlukları aşma süreçlerini anlamalarına yardımcı olurken, aile içi iletişimin önemini vurgulamaktadır (Johnson ve Lee, 2019). Bu bağlamda, Caillou'nun sunduğu gerçekçi hikayeler, çocukların kendi hayatlarında karşılaştıkları durumlarla bağ kurmalarını kolaylaştırabilir.

Pepee, Türk kültürüne özgü değerleri ön plana çıkararak, çocukların kültürel kimlik geliştirme süreçlerine katkıda bulunmaktadır. Çizgi filmde kullanılan Türkçe dil becerileri, çocukların anadil gelişimini desteklerken, aile bağları ve toplumsal sorumluluk temaları da çocukların

sosyal farkındalık kazanmalarını sağlamaktadır (Yılmaz, 2021). Ayrıca, Pepee'nin etkileşimli yapısı, çocukların görsel ve işitsel öğrenme süreçlerine destek sunmaktadır.

Çalışmanın bulguları, çizgi filmlerin kültürel bağlamlarının, çocukların gelişim süreçleri üzerindeki etkilerini şekillendirdiğini göstermektedir. Ancak, bu yapımların sunduğu değerler evrensel nitelikler taşıdığından, farklı kültürlerden gelen çizgi filmler, çocukların kültürel çeşitliliği anlamalarına ve benimsemelerine katkıda bulunabilir.

Bu çalışmanın sonuçları, çizgi filmlerin çocukların sosyal, duygusal ve kültürel gelişimlerini destekleyen güçlü birer araç olduğunu ortaya koymaktadır. Çizgi filmler, çocuklara ahlaki değerler, sosyal ilişkiler ve problem çözme becerileri kazandırmakla kalmayıp, onların kültürel farkındalıklarını da artırmaktadır.

Özellikle Heidi ve Pepee, çocukların doğayla ve kültürel mirasla bağ kurmalarını sağlarken, Maşa ile Koca Ayı ve Caillou daha çok sosyal ilişkiler ve bireysel gelişim temalarına odaklanmaktadır. Bu farklılıklar, çizgi filmlerin kültürel bağlamlarının çocuk gelişimindeki etkilerini anlamak açısından önemli bir ipucu sunmaktadır.

Çizgi filmler, eğitim materyali olarak daha yaygın kullanılmalı ve bu yapımların sunduğu değerler, sınıf içi etkinliklerle desteklenmelidir. Farklı kültürlerden gelen çizgi filmler, çocukların kültürel çeşitliliği anlamalarına katkı sağlayacak şekilde eğitim programlarına dahil edilmelidir. Medya okuryazarlığı eğitimi, ebeveynler ve öğretmenler için geliştirilerek, çocukların izledikleri içeriklerden en iyi şekilde faydalanmaları sağlanmalıdır. Yerel yapımların uluslararası düzeyde tanıtımı artırılmalı ve bu yapımların sunduğu değerlerin evrensel boyutları vurgulanmalıdır.

Bu çalışma, çizgi filmlerin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini anlamak için önemli bir adım sunmakla birlikte, daha geniş kapsamlı araştırmaların yapılmasını önererek, bu alandaki literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Yayın Etiği

Yazarlar çalışmanın tüm aşamalarında yer almış ve eşit katkıda bulunmuşlardır.

Kaynakça

- Ayıtgu Metin, G., Zengin, O., & Erkoç, B. (2022). Çocuklarda Sosyal Öğrenme Sürecinin Sosyal Hizmet Perspektifinden İncelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 22(54), 43-62. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.895029>
- Bandura, A. (1969). Social Learning Theory of Identificatory Processes. In D. A. Goslin (Ed.), *Handbook of Socialization Theory and Research*, 213-262
- Coşkun, E., & Köroğlu, M. (2016). Pepee ve Caillou Çizgi Filmlerinde Kavram Öğretimi. *Millî Eğitim Dergisi*, 45(210), 601-617.
- Demir, A. (2024). Akademik Araştırmalarda Etik Kurul İzni: Gereklilik ve Önemi. *Eskiyeni*, (54), 865-872. <https://doi.org/10.37697/eskiyeni.1562159>.
- RTÜK- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu. (2025, Ocak 10). Çocukların Televizyon İzleme Alışkanlıkları. <https://www.rtuk.gov.tr/Media/FM/Birimler/Kamuoyu/ilkogretim-cagindaki-cocuklarin-televizyon-izleme-aliskanliklari-arastirmasi0053-2.pdf>
- Oğuz, S. (2009). Kültürel Miras ve Toplumsal Yapılar. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 45-60.
- Öğüt, S. (2010). Çocukların Toplumsallaşması ve Kültürel Aktarım. *Eğitim ve Toplum Dergisi*, 8(2), 25-40.

- Yaylagül, L. (2010). *Kitle İletişim Kuramları*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Ivanov, A. (2018). Russian Animation and Global Media: Cultural Impact of "Masha and the Bear". *Journal of Global Media Studies*, 12(3), 45-60.
- Johnson, S., & Lee, T. (2019). Children's Media and Development: A Case Study of "Caillou". *Early Childhood Education Journal*, 47(1), 89-102.
- Schmid, M. (2017). Nature and Childhood in Johanna Spyri's "Heidi": A Literary and Media Analysis. *Swiss Journal of Cultural Studies*, 9(2), 67-83.
- Yıldız, S. G. M. (2018). Kültürün Mekânsal Değişimler Üzerindeki Etkisi. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 4(3), 173-184. <https://doi.org/10.30855/gjeb.2018.4.3.004>
- Yılmaz, A. (2021). Cultural Identity in Turkish Animation: The Case of "Pepee". *Turkish Journal of Media and Communication Studies*, 5(1), 23-38.
- Yorulmaz, B. (2013). "Din ve Değerler Eğitimi Açısından Caillou Çizgi Filminin Değerlendirilmesi". *Diyanet İlmi Dergi*, 49(3), 127-143.

Exedended Abstract

Introduction

The most effective and permanent learning method in early childhood is learning by modeling. One of the most obvious examples of this modeling is the cartoon heroes that children observe and imitate from their environment. The positive or negative behaviors exhibited by cartoon characters are imitated by children and adopted over time. The people that children take as models are usually adults in the immediate environment such as mothers, fathers and teachers. However, today, cartoon heroes have also been included in this group. Culture is the sum of material and spiritual values that shape the lifestyles of individuals and societies. The transfer of cultural codes, which begins with the family, continues with social life, and it is of great importance for societies to maintain their own culture and ensure social harmony. This process of cultural transmission occurs not only within the family, but also under the influence of the media and other social tools. Especially children learn the culture of the society they live in and internalize these cultural values through the cartoons they watch on media. Nowadays, many domestically produced cartoons present cultural elements to their audiences, allowing children to have fun and learn about their own culture. In this way, it becomes possible to transfer culture to future generations. The purpose of this article is to examine the effects of cartoon heroes in different cultures on children. The role of cartoon characters in children's learning of cultural values and internalization of social norms will be discussed. Additionally, an analysis will be made on how cartoons contribute to children's growth in harmony with social life.

Method

In the study, four examples from popular local and foreign cartoons in Turkey were selected: Heidi, Masha and the Bear, Pepee and Caillou. These cartoons offer rich content in terms of characters and themes that children interact with while watching and can model their behavior on. Content analysis was used to determine the behavior, family structure, friend relationships and cultural themes of the characters in the cartoons. In this analysis, positive and negative behaviors exhibited by the characters were coded based on examples selected from each episode of the cartoons. During the coding process, behaviors that children could model, elements related to social norms, and cultural elements were carefully examined. Data analysis

was conducted to show how the behavior of the main characters and cultural themes in each cartoon affected the children's process of learning social values. In this process, the role of each cartoon in cultural transmission and reinforcement of social values was evaluated.

Results and Discussion

In this study, four popular cartoons from different cultures: Heidi, Masha and the Bear, Caillou, and Pepee were examined in terms of their effects on children's social, emotional, educational and cultural development. As a production that emphasizes the love of nature and the importance of family ties to children, Heidi particularly addresses the warmth of rural life and social solidarity. Adapted from Johanna Spyri's novel, this production contributes to children's development of empathy and social awareness. The fact that the natural environment has an important place in the story may have a positive impact on children's connection with nature and development of environmental awareness. Masha and the Bear helps children develop their problem-solving skills with a humorous narrative. Masha's mobility and the Bear's calm demeanor allow children to understand different character traits and the effects of these traits in social relationships. In addition, the fact that the series contains elements of Russian culture shows that local motifs can be blended with universal messages. This may contribute to children developing a positive attitude towards different cultures. Caillou supports children's feelings of self-confidence and curiosity by discussing their daily life experiences in simple language. While the cartoon helps children understand the process of overcoming minor difficulties they experience, it emphasizes the importance of communication within the family. In this context, the realistic stories presented by Caillou can make it easier for children to connect with the situations they encounter in their own lives. Pepee contributes to children's cultural identity development processes by highlighting the values specific to Turkish culture. While the Turkish language skills used in the cartoon support children's native language development, family ties and social responsibility themes enable children to gain social awareness. Additionally, Pepee's interactive structure supports children's visual and auditory learning processes. Cartoons should be used more widely as educational materials, and the values offered by these productions should be supported by in-class activities. Cartoons from different cultures should be included in educational programs to help children understand cultural diversity. While this study offers an important step towards understanding the effects of cartoons on child development, it aims to contribute to the literature in this field by recommending more comprehensive research.